ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year ..... $2.00 | Canada & Europe:
half year ...... 1.00 | per year $3.00
single copy .. .03 | half year 1.50

СВОБОДА

ЗАПОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік ...... $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік $3.00
поод. число .03 | на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер 17-го вересня 1914. Ч. 50. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Thursday, September 17, 1914. N. 50.

ВЕЛИКА ПОБІДА НІМЦІВ НАД МОСКАЛЯМИ У СХІДНИХ ПРУСАХ.

Побіда Австрійців над Москалями під Городком.

Німецькі армії у Франції переходять знова до офензиви.

Облога французьких кріпостий Туль і Верден триває дальше.

Війна з Росією.

в Галичині:

МОСКАЛІ ЗДОБУЛИ ГОРОДОК І ЙДУТЬ НА ПЕРЕМИШЛЬ?

Лондон, 15. вересня. — З Петрограду наспіла півурядова вість, що Москалі перейшли на північи ріку Сян і зближають ся до Перемишля, який небаром буде зі всїх сторін окружений. Незвичайно важна позиція, місто Городок, находить ся вже в посїданю Москалів. По здобутю Городка заняли російські війска місто Мостиска, 37 миль на захід від Львова. Мостиска є віддалені від Перемишля всего о один день маршу.

Про занятє Городка і облогу Перемишля доносять урядові телєграми з Петрограду вже від двох тижнів. Тим разом вість походить з півурядового жерела. Належить отже приняти, що в нїй містить ся ще більша брехня, ніж в урядових рапортах.

ПОБІДА АВСТРІЙЦІВ ПІД ГОРОДКОМ.

Манчестер, Масс., 15. вересня. — Австрійський посол Злучених Держав одержав з Відня слїдуючу урядову телєграму:

„Битва на захід від Львова закінчилась побідою австрійської армії. Австрійські війска, які заняли були сильні становища на дорозї, котра веде до Городка, і на полудне від неї, змусили Москалів по 5-дневній боротьбі до утечі. 10.000 Москалів взято в полон. Москалї стратили рівнож богато гармат і возів з амуніцією.

„Годї було використати цїлковито побіду, бо російська армія коло Рави руської одержала нову поміч і тому зайшла конечність частину австрійської армії призначити на скріплене становищ коло Рави руської".

АВСТРІЙЦЇ ВЗЯЛИ 100.000 МОСКАЛІВ У НЕВОЛЮ.

Рим (через Париж), 15. вересня. — Тут наспіла з Відня урядова телєграма, яка стверджує безпідставність і неправдивість вістий про побіди Москалів. Телєграма кінчить ся словами:

„Австрійсько-угорські війска полонили около 100.000 Москалів і здобули 500 гармат.

Обі повисші телєграми вказують, що всї побіди Москалів, про які доносили приватні і урядові вісти з Петрограду, були зовсїм неправдиві. Ще перед двома днями появили ся у всїх англійських часописях вісти з Петрограду про велику побіду Москалів та про полонене ними 350.000 Австрійців. Московськими брехнями стали вже гидити ся навіть їх союзники, Англійці. В телєграмі з 14 вересня доносять Англійці з Лондону, що вісти, які походять з Петрограду, є пересадні і не заслугують на віродостойність.

МОСКАЛЇ СПРОВАДИЛИ НОВУ ІКОНУ.

Лондон, 15. вересня. — З Петрограду телєграфують:

„Одну із найбільше чудотворних ікон, яка представляє зявленє Матери Божої російському сьвятому Сергієви Радонейському в часах татарських нападів, перевезено з Москви на поле битви, до головної кватири великого князя Николая Николаєвича. Перевезенє ікони відбувалось з великим торжеством при співучасти ґенералів і високого духовенства. Ся ікона товаришила Москалям у всїх давнїйших битвах, почавши від часів царя Алексія, батька Петра Великого".

З Москалями мусить бути сконче гаразд. Одинока і послїдна їх надія лежить в чудесній іконї. Але що пічнуть Москалї як та ікона не схоче зробити чуда? З глупої забобонности темних пів-Азіятів кпить днесь цїлий цивілізований сьвіт.

в Польськім Королївстві:

МОСКОВСЬКІ БРЕХНЇ.

Лондон, 15. вересня. — З Риму телєграфують, що до тамошного російського посольства надійшла урядова вість з Петрограду слїдуючого змісту:

„По 17-дневній боротьбі російська армія віднесла повну побіду над війсками німецькими й австрійськими в Польськім Королївстві. Москалї взяли у неволю 180.000 людий. Крім сего здобули 450 полевих гармат, 1.000 кріпосних гармат, 4.000 возів і 7 літаків.

„Коло Мляви (в Польськім Королївстві), на полудне від Аленштайн Німцї стратили 50.000 і опорожнили Польське Королївство".

НЇМЦЇ УКРІПЛЯЮТЬ МІСТО КАЛЇШ.

Лондон, 15. вересня. — З Петрограду надходять вісти, що німецькі війска укріпили Калїш (в Польськім Королївстві). Цїле місто обведене кільчастим дротом, а доокола лежачий терен підмінований. Німцї змінили назву Калїша на „Гроссгартен".

Москалї вже від тижня голосили, що в Польськім Королївстві нема нїодного Німця анї Австрійця. Тимчасом показує ся зовсїм противне, бо майже цїле Польське Королївство по лївім березї ріки Висли находить ся в руках Німців і Австрійців. Нема отже нї слїду з облоги Кракова, занятя Шлєзії та міста Бреслав.

у Східних Прусах:

ВЕЛИКА ПОБІДА НІМЦІВ НАД МОСКАЛЯМИ.

Берлїн (бездр. телєгр.), 15. вересня. — Ґенерал Ґінденбурґ, начальний вожд німецьких війск у Східних Прусах, повідомив цїсаря, що російська вільненська армія цїлковито розбита. В склад її входили: другий, третий, четвертий і двайцятий корпус, дві резервові дивізії піхоти і пять дивізій кавалєрії. Страти Москалів дуже великі. Число полонених зростає з кождою хвилею. Цїлковите знищенє російської армії є зовсїм певне. Военна здобича, яка попалась в руки Німцїв, є незвичайно велика.

ДРУГА РОСІЙСЬКА АРМІЯ РІВНОЖ РОЗБИТА.

Берлїн (бездр. телєгр.), 15. вересня. — Російська ґродненська армія понесла страшне поражене коло міста Лїн. Вона складала ся з 22-го корпуса, недобитків 6-го корпуса і частини 3-го сибірського корпуса. Число полонених Москалів і здобутих гармат є дуже велике.

МОСКАЛЇ ПРИЗНАЮТЬ СЯ ДО НЕУДАЧІ.

Лондон, 16. вересня. — З Петрограду доносять, що тут загально вірять в успіхи російської армії у Східних Прусах. Однак ріжні рапорти з поля війни говорять про побіду Німцїв. Населенє не хоче вірити в неудачу російської армії і все ще ожидає урядової вісти. Всї є тут переконані, що російська армія розпочала вже похід на Берлїн.

Москалї старають ся удержати серед свого народа віру в побіду російської армії. Тому всї вісти з поля битви, які доходять до російського народа, є неправдиві. Всї неудачі перемінюють ся в урядових російських рапортах у великі побіди над Німцями і Австрійцями. Як Москалї туманять свій темний нарід, можна пізнати з того, що в Росії ще по нинїшний день вірить простий нарід, що в російсько-японській війнї побідила Росія Японців.

НЇМЕЦЬКА АРМІЯ ЙДЕ НА МЕМЕЛЬ.

Париж, 15. вересня. — З Петрограду доносять, що німецька армія, яка находила ся коло Кенїґсберґу, маширує на північний схід в напрямі російської кріпости Мемель. Кріпость Мемель лежить у віддаленю 72 миль від Кенїґсберґу.

В півурядовім донесеню говорить ся, що повільність російських операций на теренї у Східних Прусах не повинна викликувати занепокоєня. Колиб російська армія дїйсно потерпіла неудачі, то вони в порівнаню до цїлої великої війни не мають жадного більшого значіня.

Москалї поволи зачинають признавати ся до великого пораженя у Східних Прусах. Утечу називають Москалї повільностию, а великі страти неудачами малого значіня. Однак недалека будучність покаже, які наслїдки потягне за собою „повільність" російської армії.

ЙОАХИМ, СИН НЇМЕЦЬКОГО ЦЇСАРЯ РАНЕНИЙ.

Берлїн, 15. вересня. — Тут привезено Йоахима, наймолодшого сина німецького цїсаря, раненого в послїдній битві з Москалями у Східних Прусах. Рана не є небезпечна і є надія, що Йоахим скоро поверне на боєву лїнію.

В часї найгорячійшої битви, якраз в хвилю переломаня російської лїнії головний командант німецької армії вислав Йоахима на місце битви, щоби розвідав ся про загальне положенє. (Йоахим був приділений до штабу армії в ролї адютанта в ранзї капітана). Коли Йоахим розмовляв з офіцирами, приймаючи від них рапорти, упав недалеко него шрапнель і зранив його ногу. Йоахим находить ся під опікою матери і надвірного лїкаря.

ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕНЄ

НА ТЕРЕНЇ ВІЙНИ З РОСІЄЮ:

Певних вістий про вислїд битви на теренї в Галичинї покищо нема. Послїдні вісти про битву під Городком є суперечні. З Відня доносять, що Австрійцї побили Москалів під Городком і взяли 10.000 людий до неволї. Натомісць вісти з Петрограду голосять про побіду Москалів і здобутє Городка та Мостиск.

Однак сама подія, що Москалям, які вже від двох тижнів заняли Львів, не удалось дійти доси до Перемишля, вказує на се, що всякі поголоски з Петрограду про велику побіду Москалів в Галичинї є зовсїм неправдиві.

В Польськім Королївстві военне положенє не змінило ся. Майже цїле Польське Королївство находить ся надальше в руках Німців і Австрійців. Німцї, упоравшись з російськими війсками у Східних Прусах, звернуть тепер цїлу свою силу на центр в напрямі Варшави.

У Східних Прусах віднесли Німцї цїлковиту побіду над двома російськими арміями: над вільненською і ґродненською. Москалї стратили знова десятки тисяч полонених і кількасот гармат. Акцію російських війск у Східних Прусах належить уважати за скінчену.

НА ТЕРЕНЇ ВІЙНИ З ФРАНЦІЄЮ:

Німцї здержали дальший відворот своїх війск, приступаючи знова до офензиви. З того належить вносити, що вони заняли дуже корисні становища і зведуть тепер рішаючу битву з Французами.

Німецьке праве крило, яке находить ся здовж ріки Айсн, розпочало вже боротьбу, відносячи значні успіхи.

Центр німецької армії заняв корисні позиції коло Вітрі-лє-Франсоа. Армія німецького наслїдника престола облягає кріпости Верден і Туль.

На лївім німецькім крилї не зайшла нїяка більша зміна.

Поголоски про полоненє 25.000 армії ґен. Клюка належить уважати за неправдиві.

Вісти про висланє Москалів на терен війни у Франції показались рівнож безпідставними.

Війна з Францією.

ФРАНЦУЗИ ПОЛОНИЛИ 25.000 НЇМЦІВ?

Лондон, 15. вересня. — З Парижа доносять приватні телєграми, що Французам удалось відтяти німецьку армію під проводом ґен. Клюка і взяти в полон 25.000 Німців. Поголоска ся урядово ще не є стверджена.

Пізнїйші урядові вісти з Лондону і Парижа не роблять найменьшої згадки про полоненє армії Клюка. З того належить вносити, що повисша вість є позбавлена всякої основи.

БЕРЛЇН ПРО ВОЄННЕ ПОЛОЖЕНЄ У ФРАНЦІЇ.

Берлїн (бездр. телєгр.), 15. вересня. — Німецький ґенеральний штаб оголосив урядово, що англійські й французькі вісти про страти Німців є зовсїм неправдиві. Положенє німецьких армій у Франції є дуже корисне.

Армія під проводом німецького наслїдника престола облягає французькі кріпости Туль і Верден.

На боєвій лїнії, довгій на 125 км., яка тягнеть ся від міста Нантіль аж до Вітрі-лє-Франсоа, битва триває дальше.

Армії баварського наслїдника престола і ґенерала фон Герінґен відперли напад Французів.

Близших відомостий не подасть ся з причин чисто стратеґічних.

НЇМЦЇ ПРИСТУПАЮТЬ ДО ОФЕНЗИВИ.

Париж, 15. вересня. — Урядово проголошено, що Німцї здержали свій відворот і розпочали битву здовж ріки Айсн. Французька армія заняла місто Амєн, яке Німцї недавно тому опорожнили.

ПОБІДА ПЕРЕХИЛЯЄТЬ СЯ НА СТОРОНУ НЇМЦІВ.

Берлїн (через Амстердам), 16. вересня. — Нинї оголошено слїдуючий урядовий рапорт:

„Похід Французів і Англійців зовсїм здержано. Здовж цїлої боєвої лїнії віднесли Німцї великі успіхи, займаючи незвичайно корисні становища. Битва на цїлій лїнії триває дальше.

„Французи в переважаючій силї затакували праве крило, але напад зістав цїлковито відпертий.

„Облога кріпости Верден є довершена".

НЇМЦЇ ВЗЯЛИ ДО ТЕПЕР 219.000 В ПОЛОН.

Берлїн (бездр. телєгр.), 15. вересня. — Після точних обчислень число полонених виносить 218.760. З того припадає 4.110 на офіцирів і 214.650 на жовнїрів. Між офіцирами находить ся 16 ґенералів.

Найбільше полонених є Французів, відтак Москалів, Англійців і Бельгійців.

По Конвенції.

Остання конвенція нашої організації довершила дуже важне і пропамятне діло: зреорганізувала Руський Народний Союз згори до долу і поклала під него зовсім нові підвалини. Були вправді поодинокі голоси, котрі деяким важнійшим змінам доволї сильно опирали ся, та їх вдало ся переконати, що ті зміни є випливом не якихось особистих забаганок, але впливом простої конечности, якої обійти ніяким чином не дасть ся. Конвенція була досить бурлива, але з хвилею, коли всі делєгати порозуміли, що всякі протести вийдуть лише на шкоду організації, розбурхані уми заспокоїли ся і всьо йшло гарно та гладко.

Як там кому подобали ся запавші ухвали XIII. головної конвенції, не наше діло судити, але мусимо тут зазначити, що найбільше нарікань було таки на екзекутивний комітет Союза. Були на конвенції люди, котрим здавало ся, що головна управа нашої організації поповняє на заступниках народа просте насильство. Поодинокі делєгати не могли ніяк зрозуміти, що їх власть має якісь границї, що основні закони Злучених Держав мусять бути ними респектовані. Головний екзекутивний комітет прийшов на конвенцію з готовим уже статутом, виробленим при помочи двох адвокатів, а приноровленим від початку до кінця до тих підстав, на яких наша організація мусїла з конечности оперти ся. Більша частина делєгатів бачила ясно, що з ухваленим по стейтових легіслятурах законом бороти ся годі, але меньша частина делєгатів була тої думки, що читаний на конвенції статут виладила екзекутива Союза на свою особисту користь, а на шкоду організації. Такі нерозумні підозріня не мають очевидно ніякої підстави, бо уряд Союза не є вічний, а статут ладило ся не на те, щоби його що два роки основно переробляти.

Коли ухвалений на теперішній конвенції статут буде вже видрукуваний і коли поодинокі члени нашої організації прочитають його уважно від початку до кінця, то тоді кождий зрозуміє, що у нім нема ніяких особливших привілєїв для членів екзекутивного комітету; по прочитаню статута побачить наглядно кождий, що сей статут має на оці добро всїх членів організації, а не добро її управи. Колиж деяких членів теперішнього головного уряду нашого Союза стрінув з боку поодиноких делєгатів гіркий і незаслужений нічим докір, то се тільки знак, що ті делєгати не мали до своєї начальної управи належного довіря, бо їм здавало ся, що ся управа захопила насильством керму Союза у свої руки і тої керми вже до суду-віку із своїх рук не випустить. Сьмішно се виглядає, але правду закрити годі... Що за ревну, щиру і тяжку працю иноді ревно, щиро і тяжко карають, сього ми були наочними сьвідками на минулій щойно конвенції. Ніхто з тих „укараних" на конвенції нікому не дивує ся і не має до нікого ніякого жалю, бо так воно мабуть мусїло бути, бо так право каже!... Та прийде час, що нарід порозуміє ліпше ніж доси чисті і щирі наміри своїх провідників, а тоді і тим Союзовим „деспотам", які не раз і не два бороли ся в імя слушної справи, віддасть належне признанє.

Хоч деякі забобонні люди уважають „тринайцятку" за число феральне, нещасливе, то ми таки на перекір всім забобонам сьміємо заявити, що для нашої організації ся „тринайцятка", ся XIII. головна конвенція Руського (тепер вже Українського) Народного Союза вийде на добро, а не на шкоду. Ми сьвідомі того, що по відділах Союза настане тепер певного рода невдоволене, але буде також і богато радости, бо хто тільки бажає добра своїй організації, сей мусить признати, що будучність Українського Народного Союза вже на віки запевнена!

З хвилевого невдоволеня деяких членів нашої організації (особливо членів старших віком, котрі чують ся заведенем степеневого податку покривджені) старатись будуть користати наші вороги. Вони тих невдоволених членів будуть нібито жалувати, а на ділї бунтувати і відмовляти від нашого Союза, але се — ми віримо твердо — потриває дуже недовгий час, бо що ми зробили нині **добровільно**, хоч під натиском права, **тесаме мусять зробити инші організації під примусом тутешних властий уже в найблизшій будучности, та ще може навіть в гірших ніж ми обставинах!**

Ми знаємо, що поважна частина членів нашої організації не може бути вдоволена із деяких ухвал XIII. конвенції, але якаж на се рада? Чи могла ся ювилейна конвенція Р. Н. Союза приложити свою руку до погребаня своєї 20-літної институції? Чиж ся конвенція не шукала способів, щоб хоч у якійтакій мірі влекшити тягар, наложений силою обставин на деяких невдоволених членів? Що могли зробити хочби не знати які мудрі і вчені делєгати, котрим неумолиме право поставило до порішеня дві альтернативи: **або заведіть усі потрібні зміни, або розбийте організацію!** Були на жаль і такі делєгати, котрі хотіли погребати Союз, але більша частина народних заступників сказала твердо: ні! Потерплять вправді деякі одиниці, але зате уратуємо загал! — І уратували!

Не можна ніяким чином дивувати ся і тій зникаючій меньшости делєгатів, яка ставала в обороні дотеперішної системи. Сї делєгати супротивляли ся важнійшим змінам статута не з упертости, завзятости чи злоби, але з наказу своїх відділів. Деякі люди мали слези в очах і говорили до окружаючих делєгатів: „Бійте ся Бога! Та мене в моїм відділї убють, як я членам привезу домів усе те, що тут ухвалено!" Якуж потїху можна було дати тим бідним людям, котрі боялися навіть за своє житє?...

Хотїлиб ми потішити тих людий хоч на сїм місци, та годі! Вони мусять зрозуміти, що переведені на конвенції зміни були конечні, бо приневолило нас до сього само житє, яке не стоїть ніколи на однім місци, але поступає заєдно вперед і змітає по дорозі усе те, що йому недогідне або осоружне. Хто уміє погодити ся з тим, що дає живе житє, що приносить з собою поступ, сей не буде поривати ся з мотикою на сонце, але піде розважно і сьміло, хоч може з раною в серци, на зустріч долї. Коли комусь буде вже занадто гірко, нехай скаже собі і другим: „Я боров ся відважно аж до останку, я сповнив чесно наложений на себе обовязок, але упасти в боротьбі мусїв, бо проти мене станув дух часу, якому оперти ся годі!"

На закінченє скажемо ще кілька слів до всїх членів нашої організації.

Сини і Доньки славного Українського Народного Союза! Будьте розважні і обережні! Як Вам якіухвали теперішної конвенції не попутру, то будьте на се вирозумілі, бо в цілім культурнім сьвіті водить ся так, що меньшість іде завсїди за більшостю. Не дайте нікому побаламутити ся, бо може прийти такий час, що будете жалувати свого нерозважного кроку. Пошкодити собі чи другим — річ вельми легка, але направити заподіяну шкоду приходить ся иноді дуже, дуже тяжко! Коли Вам підступить до серця гнів, злість або сліпа завзятість, старайте ся наперед охолонути від тих негарних пристрастий, а відтак запитайте себе холодно й розважно: а що буде далї? Хочете може виступити з нашої організації і приступити до другої? А думаєте, що в тій другій організації буде Вам ліпше? Чи Ви мислите, що за який рік-два буде в Америці хоч яка одна організація, що буде опирати ся на розметі? Не буде ані одної, бо власти їх силою порозвязують! А наш Союз зробив те, що зробити мусїв і зробив скорше ніж другі подібні організації. Аж доперва тепер наша організація піде сильно вгору і зросте в короткім часї до небувалої сили і слави. Се Ви побачите небавом на свої власні очи, а дивити ся на те Ви повинні зблизка, а не здалека, в своїй таки організації, а не в чужій. Заждіть лише терпеливо хоч пару місяців, а тоді будете певно гордити ся своєю рідною запомоговою інституцією.

Вважайже-ж, Дорога Українська Родино, щоби не прийшла на Тебе слушна кара Божа за Твою нерозвагу або за сьвідому зраду своєї рідної справи! Чесні Члени і Члениці нашої обновленої організації! Тїште ся всї своїм власним щастем і кликніть грімко:

Нехай жиє Український Народний Союз в Америці!

Василь Пачовський.

ХТО ЖИВИЙ, УСТАВАЙ!

I.

Хто живий, уставай, плуг на меч про-
[кувай.
На Вкраїну вже трубить Богдан!
До борби, до борби!—кличе голос труби,
Люд встає від Кавказу по Сян.

II.

Наш народ великан, на царя-Москаля
В бій піде і поборе в борбі!
Від Кавказу по Сян українська земля,
Землю сю відберемо собі!

III.

Від Кавказу по Сян лиш один буде лан,
Його власником нарід цілий —
Спільна праця і край, блисне воля і рай,
України вінець золотий.

ГАЛИЧИНА В ЧАСІ ВІЙНИ.

Лемківщина.

Ціла Лемківщина виглядала в послідних часах на „істинно російську" провінцію. Несовісні аґітатори, а властиво платні російським урядом шпіони переміняли в протягу кількох послїдних літ спокійного Лемка в дикого чорносотенця, котрий чекає на слушну хвилю, на дане гасло, щоби кинути ся зі звірячою лютою на Українця: Українець — в його розумінию — се усобленє всякого зла. Не дивниця, що мимо всїх зусиль Українця учителя не можлива була в селї жадна національна праця — і вистарчило, щоби москвофіл-єгомосць прозвав учителя „Вкраїнчиком", а добре зорганізований курс для неграмотних, хор, кружок „Сїльського Господаря" і т. п. розлетіли ся.

До послїдних днів москвофільська Лемківщина чекала з великою нетерпеливостию скорого здійсненя всього того, що їм від Росії обіцювали всякі московські аґітатори, відомі з процесу Бендасюка; зосібна ждала на гасло до пімсти на „гадах Вкраїнчиках". Дуже поважний і небезпечний настрій витворив ся тут в перших мобілїзаційних днях. Молоді москвофіли, переїзджаючи селами, кричали: „Аж тепер Вкраїнчикам справимо лазню!"

Та Австрія — се не російський труп, де у воєнних часах у нутрі держави вибухає страшна анархія. Коли проголошено в Галичині воєнний стан, то військові власти звернули бачну увагу на наш кут. Знали вони ліпше, ніж цивільні власти, які є дійсні цїли роботи російських шпіонів, якими в послїдних часах переповнена була Лемківщина.

Протягом кільканайцяти годин відтранспортовано всїх їх в належне їм місце... А Лемко остовпів з дива, що не так стало ся, як обіцювали Колдри, Качмарчики, Сандович і компанія.

Прийшла „сьвята неділька", йде народець до церкви помолити ся Всевишньому за здоровлє синів, мужів, та братів, що пішли бити ся під цісарськими прапорами, приходять до церкви, а „єгомосця не є". Чекають годину, чекають другу, та він не приходить. Аж являє ся хтось з „клєбанії", тай каже: „Єгомосця „взяли" през якуси Україну!" Питає ся хтось з гурту: „а де жак?" — — „І жака „взяли"! Тай єгомосцевого панича „взяли"!" Перед склепом — як що неділї — так і нині задержав ся більший гурток людий, стукають до дверий, а склепарка залякана виходить, тай каже: „Взяли мого Ваня! Гі, та штоси тота політика не добрим пахва, што єгомосць з паничем, жаком, і склепарем визнавали!"

І нараз по страшнім шумі запанував на цілій Лемківщині повний спокій.

Мимоволї насуває ся менї на спомин одна подія з перед чотирох літ. Для шановних читачів, котрі не знають тутешних відносин, інтересним буде про неї послухати.

В 1910 році (правдоподібно в липни) урядили московські емісарі: о. Юрчакевич, Василий Колдра, Кушвара, і компанія в селї Сьвятковій велике віче, на котрім перший раз в Галичині розвішено на Карпатах російські барви. На вічу тім плили промови переповнені лютою їдию проти Українців. А що одинокими пionерами української національної ідеї на Лемківщині були народні учителї, то не дивниця, що всї промови на тім вічу були адресовані проти учителя. Вислїд промов чорносотенців був сей, що того дня в ночи напали розюшені Лемки на школу, щоби Вкраїнчика учителя, його жену, та дїтий „рознести в шматки". Від страшної жорстокої смерти уратував учитель себе і свою родину лише кількома бровнінговими вистрілами. Опісля селяни „відповіли" за свій чин, та як дуже помилили ся тодї цивільні власти політичні, коли безпосередно по сїм вічу не переведено сего, що сьогодня аж військова власть доконала. Як би тодї було так стало ся, то нинї не треба би було побоювати ся за Лемківщину: до нинї був би се найкрасший елемент, найвірнїйший державі, династії і нашому народови.

О. О.

Перше українське віче в здобутім українськім селї в Бесарабії.

Лист зпід буковинсько-російської границї.

В „Дїлї" з 20-го серпня знаходимо таку допись: Нас трех Українців вирушили фірою до Слободзії Раранча, яка лежить на бувшій границї над потоком Рокітною, що вливає ся біля Новоселиці в Прут.

Поки переступили границю, вступили ми до вахмайстра Гадзи, котрого відзначено за геройське здобутє російського горба Могила перед кількома днями медалем хоробрости. Ми пояснили йому цїль нашої прогульки і просили якої забезпеки. Він дуже радо сповнив наше баканє і наказав, щоб із здобутого горба повели нас три вояки. Ми подякували і пустились через Слободзію-Раранче в сторону потока Рокітна, котрий творив доси границю.

На нїм збудувало австрійське військо невеличкий місток для перевоженя харчу. Перейшовши місток, ми вже знаходили ся в колишнім російськім селї Ревкалївцях. Людність сего села україньска. Всї оглядали нас перестрашеними очима, начеб ми були якими „чиновниками". Ми пійшли улицями і станули вподовж перед досить новим домиком, на якім виднїлась напись: „Народное училище". Вступили на подвірє, що щільно заросло бурянами і пробували вступити до середини. Нам сказали опісля, що учителя покликано „въ запасъ", а жінка з дітьми також кудись виїхала. Школа має лише одну клясу, хоч село числить поверх 400 хат і як би лежало на Буковині, певно мало би чотири або пяти-клясову школу. Не дивно, що не знайшли ми майже жадної письменної людини, щоби вміла прочитати відозви.

Нова збудована церква виднїє над усею околицею. Священик нам австр. Українцям якийсь тепер чужий і суворий. Ми вступили до сьвященика, що близко мешкає. Він вийшов нам на зустріч і коли довідав ся, хто ми, запросив до середини. Се молодий найвисше 26-лїтний чоловік з довгим рудим волосом та ще майже безвусий і більше виглядав на унїятського ніж на православного сьвященика. Школу богословську скінчив у Кишиневі. Говорив досить чисто українською мовою, сам не признав ся до української національности. Імя його о. Теодор Грималський. Приймаючи нас конфітурами, вином і тютюном, розбалакав ся про війну і про відносини в селї. Він скаржив ся на важке положенє своє і селян, котрі не знають, куди належать, чи до Австрії чи до Росії.

Нашу проклямацію читав холоднокровно. Ми розпрощали ся і він вивів нас аж до брами, де ждала якась селянка з узликом в руці.

Через пів години були ми вже на горбі Могила, високім 300 метрів. На самім вершку стоїть з давних часів велика могила. Ніхто не знає, хто там похований і як би який наш археольоґ розкопав її, то може знайшов би дещо цінного із минувшини.

Відси видно богато сіл, навіть місто Чернівці, що віддалені коло 4—5 миль.

В товаристві 3-ох жовнїрів пустили ся ми в напрямі сусїдного села Ринґач. Зразу йшли стежкою, а потім дорогою. По лївій сторонї сеї дороги здіймають ся на протязї одного кільометра одним рядом господарські хатки, окружені занедбаними хлївами і садками. Всї хатки опущені і замкнені. Лише голодні пси, коти і кури вештають ся по подвірях.

По півгодиннім маршу увійшли ми в село Ринґач, що лежить над великим ставом. Через село веде головний шлях з Новоселиці до Хотина. Він занедбаний і навіть не має рова по боках. По кождім дощи зміняєть ся його напрям. Село Ринґач чисто українське і хоч числить поверх 300 хат, ще не має школи. Не диво, що на улици знайшли ми лише одного селянина, що міг читати нашу проклямацію. Вкінци зайшли ми до корчми, де продасть ся „казенная водка". Молодий господар, типовий Українець, запросив нас до хати. Від него ми довідали ся, що був 6 лїт в Канадї і заробивши кілька тисяч долярів, вернув ся до Ринґача. Жінку взяв з Черновець з родини Ковалюків. Жалував ся, що в селї нема школи і не може посилати дїтий до школи, а до сусїдного села зі школою треба йти 8 верств. Сам не має часу вчити, бо має більше господарство і концесію так, що найстарша девятьлїтна дочка ледви навчила ся азбуки. Проклямацію нашу читав дуже плавно, а навіть взяв більше число для розповсюдженя в селї і околици. Скаржив ся разом з иншими селянами, що не має де купити ні хлїба, ні соли, навіть боїть ся забрати збіже з поля. Ми обіцяли заступити ся в сїй справі у вахмайстра Гадзи, що тепер представляє безперечно верховну власть в тих сторонах.

Коли розпрощали ся і вийшли на вулицю, ми з дива остовпіли.

Коло „лавки" зібрала ся на широкій улици кількасотна товпа, що оглядала нас дуже цікаво. Видно вість про прибутє „німецького начальства" (вони всїх австрійських горожан звуть Німцями) розійшла ся дуже скоро по селї і тому всї так скоро збігли ся. Ми використали сю нагоду і отворили наче віче під голим небом. Перше поздоровили ми всїх „Добрий день". Обличя засияли. Забрав найстарший між нами п. Дуб, урядник банку, слово, пояснюючи, хто ми такі. Подав коротко історію українського народу, порівнав положенє українського народу в Австрії і Росії, говорив про порядки в Австрії, про школи, про війну і взивав, що не мають чого боятись, бо то бєть ся лише військо з військом, а приватне майно не буде нарушене. Люди ставили нам ріжні питаня, на які ми по можности відповідали. Коли запитали, хто вміє читати, виступило лише кількох десятьлїтних хлопців.

Потім роздали ми проклямації всїм, що мали грамотних свояків або знайомих. Попрощавши всю громаду по сїм вічу, пустили ся назад до Австрії, бо була вже трета година, а ми ще не обідали.

Що всї так численно зійшли ся, причина лежала в маленькім сьвятї „Маковія", яке там сьвяткують. Коли минали Могилу, вояки наші кінчали свою „зупу" з мамалиґою і комісняком. По дорозї оповідав нам вояк дуже докладно про здобутє сеї позиції. Оповідав також, що минувшого дня зловлено якогось сьвященика з Шипівців, що лежить в бесарабській Буковинї над Днїстром. Він був дуже голодний, проклинав Росію, просив щоби дали йому австрійський мундур і оруже, щоби й він міг бити ся з Москалями. Йому дали їсти до схочу, однак не довіряли його вісткам про російське військо і відставили до Черновець, де будуть його близше розпитувати. Було підозріне, що се був російський офіцир з перукою на голові. О 6-ій годині були ми вже дома і могли спокійно обідати.

БУКОВИНСЬКІ УКРАЇНЦІ А ВИЗВОЛЬНА ВІЙНА.

В черновецькім „Народнім Голосї" з 19 м. м. читаємо:

Наспіла така велика пора, що мрії українського народа починають здійснюватись.

Цїсар Франц Йосиф I. в союзї з німецьким цїсарем Вільгельмом були приневолені перед двома тижнями розпочати війну, криваву розправу з дикою і підступною Росією. Сама Росія подала причину до тої війни, бо змобілїзувала була потайки своє військо проти Австрії і її союзниці, Німеччини.

І як лиш рознесла ся вість про війну Австрії і Німеччини проти Росії, обняло український народ в Австрії велике одушевленє, котре піднялось і на російській Україні.

Австрійські Українці поспішили з одушевленем в військові ряди, щоби під австрійськими прапорами визволяти своїх братів на російській Україні з кайданів московської неволї; російські Українці діждались вкінци довго ожиданого часу, коли здійснить ся їх золота мрія освободженя України зпід тяжкої московської кормиги і вже доходять до нас вістки, що ту і там бунтує ся український нарід проти російського царя, що повстає за волю України, що жде нетерпеливо приходу австрійських полків, аби злучити ся з ними до спільної борби проти найбільшого ворога України, московського царя.

А наше хоробре австрійське військо переступило вже побідно російський кордон, увійшло вже в західні окраїни російської України, посуває ся з кождим днем дальше і дальше, нищить і винищує несправні до бою московські полчища і несе побіду правди і волї.

А завзяте і відважне військо нашого німецького союзника переступило разом з нашим славним австрійським границї російської Польщі й побиває Москаля на прах і занимає місто за містом.

До побідної австрійської армії прилучать ся вже небавом численні наші українські стрільці-добровольцї, що якраз тепер збирають ся в Галичині і Буковині і готовлять похід проти Росії, щоби помстити на Москві кривду України і помочи здобути для неї її давну волю.

Тому не сумувати нам в ту велику пору за нашими рідними, що пійшли у бій за освободженє 30 міліонів нашого українського народа в Росії.

Будьмо бодрі духом!

Бо коли побідні австрійські й німецькі полки зітруть московського ворога, коли австрійські прапори замають в серци України, на сьвятих горах золотоверхого Київа, тодї на трунах вражих московських орд встане Україна!

З терену війни.

(Лист очевидця).

Л. Тевтула, 11. серпня 1914.

Мешкаю в селі Л. Тевтулї коло Новоселиці на Буковині, де ведеть ся акраз завзяті змагання коло Російської Новоселиці. Се місточко невелике (10.000 людности) однак має стратегічну вагу, бо коло него сходять ся три границі (Румунія, Австрія і Росія). По обох сторонах по кількасот вояків, які що-дня висилають малі патрулї на ріжні сторони. Лише одна ріжниця, що російські вояки не ступили навіть ногою на австрійську землю, а за те наша патруля, зложена з 14-ох уланів, дістала ся перед кількома днями аж під твердиню Хотин. Там побачивши велику перевагу, завернули назад і понищили по дорозі телєфонїчне сполученє між Російською Новоселицею і Хотинем зовсїм. Нанесли Москалям, які гнали ся за сею патрулєю, значні втрати (около 10 убитих і богато ранених) і вернули на сей бік з незначними втратами людий. В неділю здобули наші вояки Новоселицю і люди з наших доокольчиних сїл ходили до Рос. Новоселиції як до свого міста, купували там дешево ріжні товари як муку, вино, рагат, шкіри, тютюн і т. д. і переносили без цла до дому. Навіть коні і худобу купували. Мешканці Рос. Новоселиці дуже тїшать ся, що вже не належать до Росії і помагають дуже радо нашому війску харчами.

При здобутю сего місточка було по нашій стороні 7 убитих і кілька ранених, за те на рос. стороні знайшли около 30 убитих. Мешканці Австр. Новоселиці (переважно румунські селяни) повтїкали до сусїдних українських сіл Гоголина і Легучин Тевтул та вернули назад аж по здобутю Російської Новоселиції.

Головно вози дають для ріжних потреб. Приміром з Легучин Тевтули возять щодня „менажу" аж на горб Мошилу кілька кільометрів за російським селом Ревкалївцями. Мешканці сего села як також села Стройнці, що вже оба в наших руках, вже їздять до нашого судового місточка Бояни на торг, забавляють ся з нашими людьми і кажуть, що їм тут далеко лїпше ніж в Росії, бо тут певно не будуть їх так мучити як в Росії. Найбільше тїшать ся, що їх діти будуть вчити ся в школї в своїй рідній мові. Всї вони Українці і дуже відзначили ся около копаня шанців для наших вояків.

Жаль тільки, що в сих околоцях не зібране збіже пропадає в поли, бо робочі сили при війску. Однак з Черновець прибувають сюди вже ученики середних шкіл, щоби помагати в пільних працях. Наші селяни тїшать ся, що з російської сторони втїкло 250 кожаків в повним оружю і в тім добачують знак, що Австрія мусить побідити.

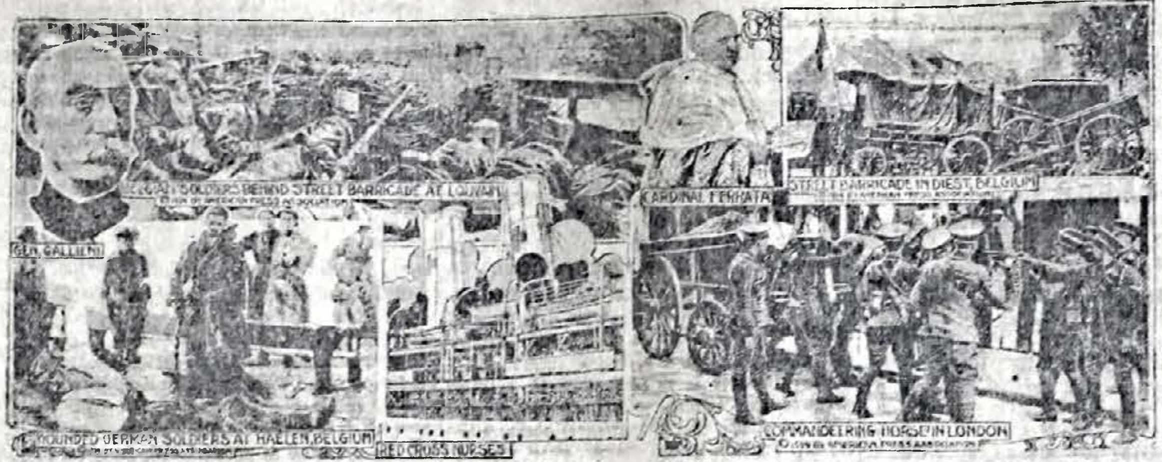
АРЕШТОВАНЄ ЯНЧЕВЕЦЬКОГО.

З Відня телєграфують нам: Між арештованими Росіянами знаходить ся також кореспондент „Н. Времени" Дмитро Янчевецький, який під видом кореспондента займав у Відни важну політично-дипльоматичну позицію посередника між офіцiяльною Росією і її галицькою аґентурою — москвофільським табором. Крім того займав ся сей панок аґітацією серед „Славян", особливо Сербів. Стояв у близьких зносинах з п. (А.), відомим кореспондентом одної львівської газети, а „орієнтаційні" донеси і статї сеї ґазети на теми України, Прусії, Австрії і Росії були — як впевняють нас з добре поінформованої польської сторони — писані під інспірацією Янчевецького. Поліція мала сього небезпечного агента, вславленого своїми подвигами в Персії, від довшого часу на увазі. — При сїй нагоді зазначуємо, що арештовано у Львові також „знаменитого" п. Андрія Веретельника, котрий від кількох років грав ролю платного російського аґента-провокатора серед Українців на Буковині і Галичині.

РОСІЯ БУДЕ ПОБИТА.

Букарешт. Віцепрезидент палати послів Стере висловлює в одній з часописий погляди, **що Росія буде побита.** Віцепрезидент Стере заявляє, що свого часу предсказав пораженє Росії в війні з Японією а також російську революцію; не була теж для него несподіванкою роля Росії в балканськім конфлїктї, анї також вибух теперішної війни. **Росія потерпить пораженє, там вибухне революція. Ми повинні йти разом з Австро-Угорщиною а з Болгарією заключити тривалу приязнь, полягаючу на спільнім інтересі виперти Росії з Балкану. Се наша найблизша задача, в сю сторону мусить іти наша національна політика.**

З ТИЖНЯ.

Велика европейська війна ведеть ся дальше з великими жертвами обох воюючих сторін. Всї шпиталї по містах, положених на воєннім тереці або навіть подальше від него, переповнені раненими вояками, а члени і лїкарі Червоного Хреста аж упадають під навалом величезної працї. Корабель „Червоний Хрест", на якім находить ся 30 лїкарів і 120 доглядачок, опускає сими днями Ню Йорк і удасть ся на поле війни. Многі битви ведуть ся зпоза барикад, зладжених на борзї з возів, плотів, камінних плит і инших подібних річий, якими можна спинити ворога хоч на короткий час. У обнятих війною краях запанував цїлковитий застій в торговлї і промислї, а коні і поживу для них забирасть ся від властителїв при першій лїпший нагодї, не питаючи навіть о дозвіл або о цїну. Генерал Ґалїені доводить французькою армією в Парижи і в цїлім окрузї сего міста. Папа Венедикт іменував кардинала Феррату секретарем Сьвятої Колєґії і видав порученє заняти ся приверненем мира між воюючими державами в Европі.

ЩО ДІЄТЬ СЯ ТЕПЕР В РОСІЇ?

Зі старокраєвих часописий, з 20.—23. серпня подаємо отсї вісти про теперішне положенє в Росії.

ПРИГОТОВАНЄ РЕВОЛЮЦІЇ НА УКРАЇНІ.

В українських великих містах як Одеса, Катеринослав — а мабуть і в Київі та инших українських містах — приготовляєть ся революція. На лївобережжю України приготовляють ся селянські розрухи. Моряки на воєнних російських кораблях на Чорнім мори, у великій більшости Українцї, ладять ся до явного бунту так як се було підчас російської революції в 1905. р. Взагалї цїла Україна готова невдовзї запалити огненною луною революції, в якій спалить ся царське панованє над нею.

Віденські німецькі ґазети одержали такі вісти з російської України:

Вибух европейської війни викликав між російськими Українцями сильний рух. Правительство позамикало всї українські орґанїзації і уживає найсильнїйших переслїдувань, але огірченє українського населення доходить до вибуху. Розкинено відозви підписані дуже визначними особами, а передівсім з вищого українського духовенства із зазивом прилучити ся до ворогів Росії і підняти боротьбу за волю та скинути накинене московське ярмо неволї з українського народу. В копальнях угля і зелїза вибухли страйки, яких правительство не вспіло здавити. Зважививши, що копальні українські доставляють 70 процент всего угля, тепер конечного до руху війска на зелїзницях — сей страйк може бути причиною катастрофи цїлої російської кампанії, тим більше, що друге хоч меньше жерело копальні угля в кутї трох цїсарств захопила Німеччина. Робітники, що працюють в українських копальнях виключно Українцї, а в дрібній частині Москалї. Сї копальнї є власностю громад і самі громади займають ся їх викопуванем поруч чужих капіталїстів.

Через тих робітників мала українська соціяльно-демократична часопись „Дзвін" кількасот передплатників.

Черновецькі німецькі ґазети подали слїдуючу відозву партії українських соціялїстів революціонерів в Росії:

До Українського народу!

Надходить війна! Для великодержавних забаганок московського правительства, яке хоче в крові війни затопити початки нового визвольного руху на Україні і серед власного народу, будуть гинути тисячі й десятки тисячів синів нашого народу.

Надходить загально-европейська війна, в якій буде рішати ся доля держав, яка змінить політичну карту Европи.

Український нарід і Україна довгий час були рабами московського правительства, довгий час тагнули його ганебне ярмо. В 1905—6 роках зроблено пробу повалити самодержавну Росію, тюрму народів перетворити в конституційну державу. Сю пробу російське правительство зтуєило силою свого війска.

Тепер надходить час, коли Росія, яко держава, ставить на карту своє істнованє. Користаймо-ж з догідної хвилї, розпочинаймо наново боротьбу проти московського панованя за права нашого народу. Ідімо до народу, освідомляймо й орґанїзуймо його до чинної боротьби за національну свободу і незалежність, за економічне визволене від дїдичів і капіталїстів.

(Дальше сконфісковано).

ПЕРЕД РЕВОЛЮЦІЄЮ В РОСІЇ.

До німецького міста Бреслява напливають масово російські дезертири з пограничних округів. Вони оповідають про розпучливі відносини в Росії. Жнива випали не дуже добре або ще не покінчені, населенє зовсім не настроєне войовничо підчас війни дуже легко може вибухнути революція. Один з дезертирів приніс до редакції ґазети „Бреслявер Цайтунґ" проклямацію царя до Жидів, в котрій цар обіцює їм золоті гори. Дезертири оповідають, що відозва ся зробила як найгірше враженє, а охота відплати за всї погроми є між Жидами загальна. Дальше оповідають дезертири про дикі сцени, до яких приходило в касарнях, заки війска забрали ся з Королївства. Жовніри крали, що попало, а чого не могли вже забрати, се нищили і палили.

РЕВОЛЮЦІЯ НА КАВКАЗІ.

Віденські часописи доносять, що на Кавказі (простір між Чорним і Каспійським морем) вибухла революція. Козаки утїкають. Всї музулманські села згоріли.

Берлїнські ґазети доносять з Царгорода: На російськім Кавказі вибухла революція. Російські війска і російські родини покидають Кавказ. Кіргізи і Вірмени убивають Росіян. В революції беруть головно участь покликані під оружє резервісти. В Баку мали вони перейти до отвертої боротьби з властями й убили полїцмайстра.

Дальше доносять ґазети, що революційні заворушеня на Кавказї принимають широкі розміри. Між населенем розкидають проклямації, які голосять, що для цїлого Кавказу вибила година визволеня зпід московського ярма. Військові російські відділи опускають в поспіху малі місточка Кавказу. Також Баку опустили російські війска.

До Царгорода, турецької столиції, доносять, що на Кавказї дасть ся запримітити велике розворушенє в околицях, замешкалих Грузинами. Вибухло там повстанє проти російського правительства. Убито 40 офіцирів і около 80 жовнїрів. Побоюють ся, що повстанє поширить ся на цїлий Кавказ.

В Севастополи і Ялтї, де лишили ся самі старцї і дїти, панують страшні відносини. В Севастополи наладовано на кораблї около 200 гармат; 13 торпедових суден, 7 панцирних кораблїв і 4 гідроплянки відійшли в незвіснім напрямі. Один перевозовий російський корабель з амуніцією і 4000 російських жовнїрів затонув, наїхавши на міну.

В ФІНЛЯНДІЇ.

Німецька ґазета „Кельнише Цайтунґ" доносить, що в Фінляндії великий брак засобів поживи і російські жовнїри терплять голод.

Один фінський пільот карочно впакував російський панцирник на мілину, щоби зробити його нездібним до боротьби.

„Даґен", котра виходить в Стокгольмі, столици Швеції, одержала з Петербурга вістку, що російські війска уступили з цїлої Фінляндії, щоби сконцентрувати ся в середині Росії. Мобілїзація в Фінляндії не вдала ся, бо лише дуже мало покликаних явило ся в Ґельсінґфорсї і Виборзї, а примусова бранка в Фінляндії неможлива наслїдком браку власної російської сїльської поліції. Дві фінляндські дивізії, які стоять залогою в Ґельсінґфорсї і Виборзї, відійшли зі своїх сталих кватир, не постягавши зовсїм резервістів. Російські граничні сторожі коло Торне і Нельо на фінляндсько-шведській граници від понедїлка (дня 14. серпня с. р.) пропали без слїду, спаливши будинки і граничні склади.

АРЕШТОВАНЯ СЕРЕД МОСКВОФІЛІВ В ГАЛИЧИНІ.

Подаємо дальші вісти про арештованя москвофілів у Галичині з львівського дневника „Дїла" з днів від 15. до 22. серпня с. р.:

Бучаччина. Арештовано також чимало „старорусинів" в Бучачи й околици.

В першій мірі опинив ся під ключем звісний д-р Могильницький, котрий в процесї Бендасюка і підчи під присягою не зізнав анї одного слова правди. Переведена в него дома строга ревізія мала дати так обтяжаючий і компромітуючий матеріял, що слїдуючого дня арештовано також його жінку і сина. Разом з Могильницьким постигла одинакова доля судію Костецького і начальника почти в Нагорянції Кисїлевського. Костецький вів в бучацькім судї відділ для спростованя ґрунтових книг та з тої нагоди мав усе під руками мапи. Від якогось часу зав'язав він тїсні зносини з Кисїлевським, котрий приймав надавані Могильницьким поручені листи до підозрілих осіб в пограничних місцевостях. На кілька тижнїв перед вибухом війни з Росією Кисїлевський з Костецьким відбували часті проґульки здовж зелїзничим тором та пильно оглядали мости і тунель. Попри сих головних провідників русофільського руху чи радше шпигунства арештовано також кількох сьвящеників, о. Кузика з Осівців, о. Ульванського з Мадвеківців та чимало міщан і селян. В тій мірі поводили ся власти з такою строгостю, що попали ся в арешт люди, які нїколи не брали участи в русофільськім житю анї навіть не були русофілами, а хиба оставали в родиннім звязи з попередно арештованими. Всїх арештованих вивезено покищо до Коломиї.

Розвязано в цїлім повітї всї русофільські товариства. При тім виявило ся, що бучацька „Самопомощь" посїдає величезний маєток в позичках і готівцї, на який крім кількох мізерних щадничих вкладок нема нїяких записок про жерела його походженя. Звісно — господарка по примїру Бендасюка.

З приводу згаданих арештовань серед міщан і селян велике огірченє і негодованє проти їх донедавна ще „почтивих старорускіх" провідників. Зласть ся і найбільш незрячий та темний прийде тепер до пересьвідченя, що був лиш потоком 11 особистої наживи всяких Могильницьких і Костецьких та до плеканя овочу для зірваня російському урядови. Дають ся чути голоси, що вже не було би між українським народом нї слїду з московської зарази, як би коли скорше було заведено військовий стан.

Гусятинщина. В Хоросткові арештовано Кенса, котрий мав головну трафіку і його сина і лїчиху, котрій один селянин з Увсели — утїкаючи перед арештованєм — дав якісь книжки і гроші. Рівнож арештовано 5 селян належачих до села Сороки під Хоростковом (де є правосл. монастир) повіта скалатського. В Товстім пов. скалатського арештовано по ревізії міщан Фостаковського і Кокольського, знайдено там хорунгов російську, а в Калагарівцї і Козині, місцевостях над самим Збручем пов. скалатського, арештовано господарів Савечку (котрого син є православним сьвящеником в Сороцї під Хоростковом), Пешкара, Буляка і ще одного. В Чортківщинї арештували одного учителя, котрий давнїйше був в Сороцї, і селянина з Білої. З під Теребовлї відставити мали одного дяка до воєнного суду за те, що не ставив ся завчасу при загальній мобілїзації.

Яворівщина. Москвофіла, орґанїзатора яворівщини о. Романа Крупинського арештувала місцева жандармерія з приводу захвалюваня російського раю і баламученя селян, що мов би то за худобу забирану для армії — дістануть гроші „на тім сьвітї". Було то в тім часї, коли начальник громади успокоював людий, що плакали за своїми синами, і за худобою, котру війт для війска забирав. Нема в селї одної душі, щоби за ним жалувала. Говорять, що йому се давно належало ся — бодай не вернув ся!

Сокальщина. Перший транспорт москвофілів з околиць Сокаля в числї 29 людий остає все ще у вязници, бо суду над ними доси не було. На транспорт той склало ся: 24 селян зі Свитазова (між ними звісний війт Нїкон), 4 селяни і 2 баби з Завишня, 2 зі Скоморохів і парох Завишня о. Григорій Гриник. Як показуєть ся нинї, мали Москалї на пограничу сокальського повіта дуже добре зорґанїзованих „прихильників", з котрих одні як о. Плешкевич посилали їм листи у бохонци хлїба, инші хоруговками на дзвіницї давали знати, чи в селї є війско чи нї. Від одного з найповажнїйших горожан Сокаля — що явив ся в нашій редакції — пише „Дїло" — чули ми, що причиною хвилевого переполоху в місті була виключно зрада москвофілів, що дали знати Москалям про відїзд нашої кінноти зі Сокаля. Згідно з донесенєм ц. к. кореспонденційного бюра наш 55 полк доказував чудес хоробрости, бороначи майже до послїдної хвилї своєї позиції.

Бобреччина. Доносять, що в пятницю, 11. серпня, ще арештувала там поліція 11 москвофілів, межи ними 3 парохів, 1 академика, 1 абітурієнта ґімн. і 6 мужиків під замітом москвофільської аґітації. Доконана у них ревізія мала дати компромітуючий вислїд, тому арештовано їх і відставлено під військовою ескортою до Львова.

АНГЛІЯ Й НІМЕЧЧИНА НА МОРИ.

Перші успіхи німецької фльоти по проголошеню війни між Анґлією й Німеччиною заслугують на тим більшу увагу, що чисельно німецька фльота значно слабша від анґлійської.

Анґлія має 57 лїнійних кораблїв з 1.017.000 тон посмности, з того самих дредноутів 18, а зі сконфіскованими турецькими дредноутами 20. З тих кораблїв має 8 гармати калїбру 34.3 цм. Далї має Анґлія 43 панцирних кружляків, з того 9 типу дредноутів. Число хоронених кружляків виносить 61, число контрторпедовців 272, до того треба додати 29 торпедовців для повного моря. Вкінци має Анґлія 75 підводних човнів. Всї тї числа походять з початку року і можуть бути прискоренєм будови з огляду на війну побільшені.

Німеччина має тільки 33 лїнійних кораблїв з 537.000 тон посмности, з чого до типу дредноутів належить 13. З 13 панцирних кружляків до типу дредноутів належить 4. Далї має вона 31 хоронених кружляків, 140 великих і 47 малих торпедовців і до 30 підводних човнів. В Німеччинї будують ся також нові кораблї, але темпо будови в Анґлії в останних часах є значно швидше, що промовляє в користь чисельної переваги Анґлії. До сеї переваги причиняєть ся також те, що німецькі дредноути мають гармати калїбру 30.5 цм., а 4 з них навіть калїбру 28 цм.

Одначе чисельній перевазі анґлійської фльоти протиставлять німецькі

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN NEWSPAPER
Published three times a week Tuesday, Thursday and Saturday, at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3. 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

Оплачувати ґазету треба завсїди з гори

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісї, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній сторонї картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, коли з гори не було назначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

знавці перевагу німецької фльоти щодо якости. Починаючи з числа моряків, яке в Анґлії виносить в часї мира 146.414, в Німеччинї 73.115, отже о половину меньше, зазначують вони, що в часї війни се відношенє зміняєть ся основно в користь Німеччини, бо вербованє моряків в Анґлії справляє їй великі трудности, коли натомісць Німеччина розпоряджає на випадок війни численною резервою. Образованєм і справностю німецькі моряки дорівнують анґлїйським.

Перевагу гармат анґлїйських дреднотів уважають німецькі знавці також тільки теоретичною. В практиці морської війни німецька гармата осягає такі самі результати як анґлїйська. При тім з анґлїйської гармати можна дати тільки 60—75 вистрілів, коли німецька стає нездатна аж після 200 вистрілів.

Опанцирене німецьких кораблїв є переважно лїпше, швидкість нових німецьких дреднотів дещо більша.

Се відносить ся по части також до кружляків типу дреднотів, а відомий з успішних маневрів проти анґлїйських кораблїв „Ґебен", як також „Мольтке" і „Фон дер Тан" належать до найшвидших великих кораблїв сьвіта, які перевисшають найшвидші анґлїйські кружляки що найменьше о одну морську милю на годину.

Малї хоронені кружляки Німеччини належать до найлїпших в тім роді, а німецькі торпедовцї також щодо числа дорівнують анґлїйським. Найбільше уступає Німеччина Анґлїї числом підводних човнів, та на думку німецьких знавців ту недостачу вирівнує справність персоналу, яка нїде не має такого значіня, як власне при сїм типі кораблїв.

До анґлїйської фльоти можна би дочислити ще фльоту союзників, отже фльоту французьку і російську.

Французька фльота, яка числить 20 лїнїйних кораблїв, 19 панцирних кружляків, 8 хоронених кружляків, 84 торпедовцїв і 55 підводних човнів, є, що правда, поважним противником, але для війни на Північнім мори вона не входить в рахубу, бо головна сила французької фльоти знаходить ся на Середземнім мори.

Натомісць російська балтійська фльота, яка може тут входити в рахубу, не є поважним противником. Її 4 лїнїйні кораблї і панцирні кружляки належать до типу перед дреднотами, а 4 дредноти і 4 кружляки типу дреднотів знаходять ся в будові і ледви чи будуть готові для теперішної війни. Число російських торпедовцїв виносить 78, підводних човнів 12. Коли Німцям удасть ся замкнути Сунд мінами, то німецька фльота на Балтійськім мори мати-ме повну перевагу над російською, маючи вільний переїзд з Північного моря через канал Вільгельма.

Розумієть ся, анґлїйська фльота і без союзників — найсильнійша морська сила і нїяка инша не може з нею мірити ся. Але сила німецької фльоти опирає сть ся на тій „ризиковній думці", що німецька фльота мусить бути така сильна, що навіть для найсильнійшої в сьвіті анґлїйської фльоти війна з нею може принести занадто великі втрати. І можна сподївати ся, що навіть пораженє німецької фльоти завдасть анґлїйській фльотї дуже великі удари.

КАЛЄНДАР.

ВЕРЕСЕНЬ.

н.ст.	Днї	РУСЬКІ СЬВЯТА	с.ст.
17	Ч	Вавили і Мойсея	4
18	П	Захарії прор. і Єлисавети	5
19	С	Чудо Арх. Михаїла і Евдоксія	6
20	Н	15. по Сош. Созанта і Мак.	7
21	П	Рождество Пр. Богородиці	8
22	В	Йоакима і Анни	9
23	С	Минодори, Нимф.	10

НОВИНКИ.

РЕДАКТОР ЛЬВІВСЬКОЇ „СВОБОДИ" НА ВІЙНІ.

Редактор львівської „Свободи" п. Олекса Кузьма пійшов на війну яко резервовий офіцир. З походу на війну прислав він воєнною полевою почтою таку картку до своїх товаришів по пері в редакції львівського українського дневника „Діла" у Львові:

„Олїїв (коло Залозець, в Брідщині) 11. серпня (9 год. рано). Поздоровляю сердечно всю редакційну братію. За дві години буду в бою, маємо здобути Залізці з рук Москаля. Дай, Боже, побачити ся! Пишу підчас походу. — Ол. Кузьма".

—o—

СЕЛЯНИ-МОСКВОФІЛИ ЗАВЕРНУЛИ СЯ НА ПРАВУ ДОРОГУ.

В „Ділї" з 17. серпня с. р. читаємо: Члени москвофільської читальнї „Общества имени Михаила Качковського" в селї Ґрибовичах коло Львова під проводом господаря Качора ухвалили одноголосно розвязати читальню, а її фонди подарувати на Український Боєвий Скарб. В суботу, дня 15. серпня с. р. принесло двох господарів Іван Хрипак Білого і Іван Коцун 661 корон і 60 сотиків яко дар для Української Боєвої Управи. Сю читальню заложив був місцевий парох кацап атец Білинкевич, але згодом нарід прийшов до самосьвідомости і тепер скинув із себе се погане клеймо народної зради.

—o—

СТО ПЯТЬДЕСЯТЬ ҐЕНЕРАЛІВ ДОБРОВОЛЬЦЯМИ.

Гарним примїром німецького воєнного одушевленя є факт, що в самім Берлїнї зголосило ся добровільно на війну сто пятьдесять ґенералів, що не мають вже обовязку військової службя. Всї ті ґенерали просили о дозвіл пійти на війну без огляду на ранґу і пaржу.

—o—

КНЯЗЬ МАКСИМІЛЇЯН САКСОНСЬКИЙ НА ВІЙНІ.

Князь Максимілїян саксонський, приятель митрополита ґр. Шептицького і приклонник українського народу, рідний брат теперішного саксонського короля, знаний добре нашій суспільности, котрий був в Кольонїї в Німеччинї професором при духовнім семинари, зголосив ся сейчас по зарядженю мобілїзації до військової команди яко капелян. Доносять, що князь з иншими жовнїрами поїхав в переділї III. кляси з Кольонїї до Дрезна, щоби там розпочати службу в саксонськім війску.

—o—

РОСІЙСЬКІ ГАРМАТИ І РОСІЙСЬКІ БРАНЦЇ У ЛЬВОВІ.

Дві гармати здобуті в боротьбі з Москалями під Стояновом привезено до Львова дня 18. серпня. Поява російських гармат у Львові викликала велику радість, товпи публики товаришили їм аж до корпусної команди, де їх поміщено. Російських бранців було тодї у Львові стокількадесять, в тім двох офіцирів. Їх трактують з можливою зглядностию, дістають жовнїрський харч, а офіцири офіцирський. В найблизших днях усїх бранців одним транспортом мали відставити на Угорщину, або до котроїсь з західних провінцій монархії.

(„Діло").

—o—

МОСКАЛЇ ДЕЗЕРТИРУЮТЬ!

З Тарнова (міста в західній Галичинї) доносять: Галицько-російську границю переходять відділи козаків і російської граничної сторожи з кіньми та в повнім зороуженю. Ті відділи віддають ся на ласку і неласку австрійських граничних сторожий без нїякої боротьби. Недавно під Тарновом перейшло границю і віддало ся добровільно в австрійську неволю 26 людий російської пограничної сторожи. Дезерція — як вони оповідають — відбуваєть ся там на великі розміри. („Нове Слово").

—o—

ВІДОЗВА АВСТРІЙСЬКОЇ АРМІЇ ДО РОСІЙСЬКИХ ЖИДІВ.

Команда австрійської армії видала відозву до жидівського населеня в Росії, в котрій зазначує, що воєнна акція Австро-Угорщини принесе жидівському населеню, переслїдуваному російським правительством, повне рівноуправненє, яке мають Жиди в Австро-Угорщинї. („Діло".)

—o—

ЖИДИ І ВІЙНА.

Галицькі Жиди роблять поважні заходи, аби всіми силами підномогти австрійську армію в боротьбі з Росією. Видано в тій цїли відозву до російських Жидів із закликом до революції, обіцюючи, що на основі запоруки одержаної з певної сторони, на випадок побіди Австрії, одержать Жиди на всїх добутих територіях повне рівноуправненє („Нове Слово".)

—o—

СУМНИЙ СТАН ФРАНЦУСЬКОЇ АРМІЇ.

Німецькі ґазети в Берлїнї одержали з Франкфурту над Меном про відвезених туди воєнних бранців слїдуючі вісти: Коли цїла армія французька представляє ся так, як ся „колекція прі бок", то сенатор Імбер мав слушність з своїми скаргами, виголошеними недавно в париськім сенатї, про ляхий стан французького воєнного матеріялу. Знищені лякери, мешти, жовті черевики шеврові, подерті камашї — отсе части обуви більшости вязнів. Патрони мали позавивані в папір і носили на шнурку перевішені на шиї. Бранцї оповідають, що коло Мільгавзен відбули ся важні битви. Атак німецький прийшов зовсїм несподївано. Лише в хвили, коли Німцї зблизили ся, щоби заатакувати, побачили їх Французи не більше як на віддалї 100 метрів. Попеласті полеві уніформи німецькі зробили те, що здалека не можна було зовсїм бачити Німців.

—o—

ГОЛОД І АНАРХІЯ В СЕРБІЇ.

До Будапешту, столиці Угорщини, доносять з Левочі: Горожанська ґвардія в Попраді привезла сюди одного молодого Серба, жовнїра-збігця сербської арімї, котрий підчас мобілїзації з 16 иншими жовнїрами втік через границю на Угорщину. Оповідає він, що сербські офіцири обходять ся по звірськи з жовнїрами, війско терпить голод, а мешканцї нової Сербії вже перед війною бунтували ся. В Сербії панує загальний погляд, що в сїй війнї випроваджують просто на різню і хто лише може, втікає.

До Відня доносять також, що в Сербії панує голод. Війско, яке не дістає поживи, бунтуєть ся. Цар старав ся вплинути на Болгарію, щоби достарчала Сербії поживи, але Болгарія рішучо відмовила.

—o—

СКІЛЬКО НАСЕЛЕНЯ В ЕВРОПІ ОБХОПИЛА ВІЙНА?

В Европі є 19 держав, з котрих тепер є вже 7 в станї війни, а других 6 перевели у себе мобілїзацію. В станї війни є Австро-Угорщина з 51.390.238 мешканців, Німеччина — 64,925.993 мешканців, Росія европейська — 133,879.100 мешканців, Сербія — 3,800.000 мешканців, Анґлїя — 45,362.281 мешканців, Бельґія — 7,490.411 мешканців, разом в усїх державах обнятих війною є 346,449.527 мешканців. Змобілїзовані держави мають населеня: Італія 34,959.077, Швайцарія 3,753.293, Голяндія 5,857.949, Швеція 5,561.799, Туреччина европейська 3,400.000, Румунія 7,286.796, разом 60,818.914. Незмобілїзовані держави мають разом 37,731.459 населеня, з того Данїя 2,775.076, Норвеґія 2,391.782, Еспанія 19,611.334, Портуґалія 5, 016.267, Болгарія 4, 857.000, Греція 3,200.000.

—o—

АВСТРІЯ АМЕРИЦЇ.

У Віднї повстав комітет, якого цїлию є основанє товариства для витвореня приязних відносин між Австро-Угорщиною і Злученими Державами Північної Америки. Комітет сей оголосив відозву, в котрій висловлює радість, що в такій тяжкій хвили, коли всї вороги культури і свободи получили ся проти Австрії і Німеччини, правительство і населенє Злучених Держав виявили тим обом державам симпатію за боротьбу з царатом! Тому комітет взиває населенє Австро-Угорщини, щоби виявило свою радість і подяку так, що кождий зложить особисто або листовно візитовий білєт в канцелярії американського посольства у Віднї на знак подяки і симпатії.

—o—

БАВАРСЬКИЙ КНЯЗЬ НА ЧОЛЇ ЖЕНЦІВ.

В Німеччинї, як і в цїлій Европі мобілїзація відірвала від жнив більшість робочих сил. Там потворено товариства женців з шкільної молодіжи. На чолї одного такого товариства станув внук баварського короля і будучий спадкоємець корони Люітпольда. Він засукав рукави і працює разом зі своїми ровесниками. Як доносить Бюро Вольфа, збір богатих жнив в Німеччинї запевнений, бо всюди є досить сил до працї. („Діло.")

—o—

ВОЄННИЙ ЗАПАЛ МІЖ СЛОВАКАМИ.

З Будапешту доносять: Словацький посол до угорського сойму, Юріґа в послїднім числї словацької часописи „Людове Новіне" зазначує, що всї Словаки із запалом ідуть на війну, тож сподїє ся, що всї ті, котрі не вірили в патріотизм Словаків, тепер замовкнуть. Вкінци взиває також до складок на родини покликаних резервістів.

—o—

ЯК ДОВГО ПОТРИВАЄ ВІЙНА?

Віденські ґазети доносять з Берлїна, що директори тамошних великих банків заявляють, що теперішна війна не буде тривати довше як 3 місяцї.

—o—

ПОЛЬСЬКІ АРТИСТИ ПІД ОРУЖЄМ.

З польської сторони цїлий ряд артистів з вчесних вступив до армії, щоби з оружєм в руцї посужити вітчинї. В леґіони польські вступили Ян Каспрович, Сєрошевський, Данїловський, Вижниковський, Струґ, Налєпінський, Жулавський. Юрій Жулавський є найстаршим з 6-тьох синів польського революціонера з 1868; під сю хвилю всї вони під оружєм: чотири є в руґулярній армії австрійській, а два в рядах польських добровольців. Воєнний запал обгорнув понайбільше театральні круги, відки богато вступило в ряди польських стрільців. — Члени нашого театру майже всї за дуже малими вимками служать в австрійській арімї.

—o—

ДЕ РОБИТЬ СЯ „ІСТОРІЯ СЬВІТА"?

В Европі є чотири фабрики гармат, що мають сьвітову славу: дві анґлїйські, одна французька і одна німецька Крупа, що за час свого істнованя випродукувала кількадесять тисяч гармат. З усїх сторін зїздять ся там військові техніки, щоби приглянути ся кузни найстрашнійшого оружя. Супроножає їх звичайно старший майстер фабричний, що при входї до головної салї, вказуючи рукою, говорить гордо: — „Тут, шановні панове, робить ся історія сьвіта".

—o—

СТАРА ІСТОРІЯ.

Чеська ґазета „Народні Лїсти", яка виходить в Празї, столици Чехії, доносять, що російські ґранати, яких вистрілено 34 на австрійську армію, не експльодували, наслїдком чого не робили майже нїяких шкід. Секрет дуже простий: До складових частин ґранату належать вибухові матеріяли як екразит та инші, очевидно річи коштовні. Дати тих матеріялів надто мало, або й зовсїм не дати при фабрикації виходить що правда на користь... російських урядників, але на некорисіть ґранатів. — Історія стара як хабарництво російських чиновників!

—o—

ПОГОНЯ ПОЇЗДУ.

Німецька ґазета „Франкфуртер Цайтунґ" приносить інтересний опис подорожи в поспішнім поїздї з Гамбурґа до Франкфурту, за котрим гнав французький аероплян. На двірци в Ґіссен погашено всї лямпи, у поїздї позамикано вікна. Над Ґіссен кружляв ворожий лїтак. Поїзд стемнений рушив в дорогу. Дворець зелїзничий в Найгайм і Фрідберґу майже темний. Вкінци заїздить поїзд перед франкфуртський дворець товаровий. Всї виставляють голови крізь вікна. Нараз паде пару стрілів. Опісля гремлять сальви. Пасажири ховають ся у ваґони. Чути знов приказ: Погасити сьвітла і позачиняти вікна! Значить, знова летун, мабуть тойсам, що був в Ґіссен, і що або гонив за поїздом, або ужив поїзд за провідника до Франкфурту. Тимчасом поїзд знова рушив. Перед самим в'їздом до галї загремів карабіновий огонь. Кромі жовнярів розставлених межи шинами, війско обсадило містки сиґналові і дах галї, що аж гримить від стрілів. Перед двірцем зібрала ся товпа людий і споглядала на небо, де хвилями видно було величезного чорного птаха. Не довело ся його поцїлити.

—o—

ЖНИВА В НІМЕЧЧИНЇ.

Після урядового звіту жнива в Німеччинї виносять 160 міліонів метричних сотнарів збіжа, старий засіб виносить ще 15 до 20 міліонів сотнарів збіжа і муки. Тому, що запотребованє до жнив у слїдуючім роцї виносить 131 міліонів сотнарів, то забезпеченє Німеччини в хлїб є зовсїм певне.

—o—

УПАДОК ЕДМОНТОНСЬКИХ МОСКВОФІЛІВ.

На цїлу Канаду Едмонтон був одиноким містом, де москвофіли були сплели собі кублище між нашими людьми.

Ізза необзнакомленя альбертійського уряду з українським рухом ті ренеґати увійшли навіть в таке довірє лїберальної партії, що та переферсувала до парляменту одного з москвофілів Шандра а також дала поміч на видаванє гавканиної ґазетки „Русского Голосу".

Коли почалась теперішна війна, православні попи почали навіть робити на Українців підлі доноси.

Се викликало протест едмонтонських Українців.

Уряд Альберти не тільки що післав „Русский Голос" на „упокой", а відібрав навіть кацапови Фуярчукови „лайсенс" на готель.

Оповідають, що і Шандро покинув москвофільство.

—o—

500 МІЛЇОНІВ БЕЗ СПАДКОЄМЦІВ.

Недавно помер в Шікаґо міліонер Френц Оґден, знаний в кругах американських богачів під назвою „чорна бестія". Свій характер виявив він в завіщаню, в якім не лишаючи нічого родинї написав так: „Мої брати і сестри займали ся складанєм капіталу в дїтях, а я складав його з добрих інтересах. Я хочу їм отсим доказати, що вони зле робили". Сей оригінальний фільозоф був тираном не лиш для других, але й для себе самого! Він виробив собі схему щоденного житя, по якій видавав кождого дня по меньше і не більше ніж 2 корони 50 сотиків на харч, а мешкав в маленькій комнатцї свого власного пишного готелю. Свою комнатку прикрасив він сам вирізками з ґазет, анонсами і калєндарями. Нїхто не сьмів здирати їх зі стін. Але мимо сих рис характеру виявив він дуже велику холоднокровність і ясність думки. Вони то привели його мабуть до посїданя величезних просторів землї, вартости 500 міліонів. А тепер після його смерти, коли надії всїх гуманних інституцій показали ся безосновними, (він же й за житя не був жертволюбивий) прийшла нова несподїванка: строгий міліонер не міг рішити ся, кого має зробити своїм спадкоємцем і вмер не виявивши своєї волї. Тому шукають тепер правної дороги, по якій могли би американські власти пійти, щоби рішити про 500-міліонову спадщину.

—o—

НОВЕ УМУНДУРОВАНЄ БОСНІЙСЬКО-ГЕРЦЕҐОВИНСЬКИХ СТРІЛЬЦІВ.

Цїсар призволив для боснійсько-герцеґовинських граничних стрільців на таке нове умундурованє: Чорний капелюх як у полевих стрільців, на капелюсї ріґ з подвійним позолочуваним орлом; сїрий вафенрок з сїро-зеленим еґалїзованєм, сино-сїрі пантальони з трависто-зеленими лямпасами на 33 міліметри, ґузики жовті гладкі; плащ і вплори щупаково-сїрої краски; кінота підчас паради носить черевики зі шпорами як у драґонів. Полеве умундурованє: чорна або щупаково-сїра офіцирська шапка, ріг з подвійним посріблюваним орлом і з чорно-брунатними і білими перами, блюза і штани щупаково-сїрі, дальше камашї з матерії як штани або з матерії як лїтні пантальони звичайні, а підчас маршів шкіряні. Рядовики підчас паради носять стрілецький капелюх, зрештою шапку з прикрасою з пер, на ковніри плаща і на паролях блюзи стрілецькі відзнаки. Загально умундурованє подібне до умундурованя гірських ляндверів, але ґузики є жовті і гладкі (замісць білих і нумерованих).

ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

1. Український Народний Союз (на підставі конвенційної ухвали) $1.000.00.

2. П. Т. Учасники XIII. конвенції У. Н. Союза зложили добровільно отсї датки:

По 5 долярів: Дмитро Капітула, Михайло Угорчак, Семен Ядловський, Алексій Шаршонь, Осип Стеткевич і Андрій Савка; **по 2 доляри:** Ілько Гоменчук, Іван Ваверчак, Василь Левчик, Василь Калина, Никола Росолович, Яків Миськів, Пилип Парибус і Олекса Гладкий; **по 1 долярови:** Юлїян Павчак, Олена Прийдун, Катерина Турчин, Василь Гришко, Юрій Кульчицький Вашковець, Григорій Конашевич, Данило Шкурат, Стефан Макара, о. Іван Ортинський, Семен Вислоцький, Юрій Бачик, Николай Буката, Андрій Прочко, Никита Джмелик, Андрій Рудакевич, Іван Корчинський, Домінїян Лящинський, Н. Н., Алексій Ценко, Іван Париляк, Андрій Шостак, Йосиф Марчак, Михайло Петровський, Йосиф Липський, Теодор Юревич, Іван Пастущин, Тимко Кривовяз, Іван Борисевич, Стефан Мацїйовський, Стефан Силиман, Михайло Заверуха, Григорій Пинюк, Александер Крулїковський, Йосиф Леньо, Гаврило Онущак, Іван Корба, Теодор Смольницький, Василь Оліярчик, Григорій Ковальчик, Стефан Демків, Олекса Витяз, Самуїл Подольський, Константин Бацюряк, Данило Павлик, Володимир Чачка, Стефан Кінь, Петро Зелїнський, Петро Опиєнк, Юрко Гірняк, Павло Корнова, Михайло Мицак, Іван Наконечний, Йосиф Цановський, Василь Гіль, Семен Свередюк, Андрій Лазор, Іван Міруцький, Іван Мотлюк, Ілїя Панчишин, Стефан Туз, Віктор Осухівський, Йосиф Вадяк, Теодор Черкес, Іван Мацкула, Василь Костюк, Стефан Москаль, Михайло Клим, Йосиф Вовк і Іван Равлюк; **по 75 центів:** Анна П. Федор, Андрій Бажан, Стефан Глиньский і Григорій Дворецький; **по 50 центів:** Олекса Лакатош, Стефан Онушка, Іван Балко, Михайло Ґалянка, Фльорко Кульчицький, Константин Галушка, Василь Ґудз, Іван Фриш, Василь Горошок, Нестор Ревак, Теодор Зелїнка, Йосиф Стасишин, Михайло Гончар, Михайло Познанський, Дмитро Мороз, Йосиф Теплий, Володимир Береза, Николай Кавалець, Михайло Великанович, Яцко Грабар, Йосиф Войнаровський, Михайло Бусель, Василь Ошуст, Іван Сорока, Яків Красновський, Николай Кіч, Семен Чикула, Теодор Артимович, Тимко Пращкевич, Тимко Колодій, Гриць Пісечко, Петро Феш, Юлїян Муха, Іван Полянський, Григорій Озоґа, Александер Ковалець, Іван Когут, Михайло Ґбур, Михайло Карась, Стефан Дикий, Іван Ялечко, Іван Голда, Михайло Шеремета, Петро Семанчик, Петро Сова, Іван Луців, Юрій Зень, Василь Коропей, Кузьма Шкурат, Григорій Ковцалевич, Василь Лаврушко, Василь Сищук, Іван Сипидяк, Іван Труш, Михайло Стельмах, Іван Купнірок, Іван Березовський, Микола Гуцул, Семен Кирик, Семен Паньків, Ілько Вітелик, Іван Кіч, Василь Волянський, Теодор Дупнак, Іван Каштанюк, Мирон Ванько, Петро Сікорський, Іван Марців, Василь Мельник, Іван Чепа, Василь Калинчак, Николай Франчук, Катерина Зофнюк, Юлія Барней, Катерина Яремко, Марія Мельник, Варвара Югас, Стефан Шиманський, Николай Пупчик, Павло Рефун, Александер Трембач, Антоній Дзямба, Стефан Дунда, Іван Калинчук і Стефан Колодій; Н. Н. 35 центів; **по 25 центів:** Анна Мізяк, Марія Черемшак, Розалія Кедзїк, Андрій Мільо, Ілія Кош, Михайло Пасич, Василь Рекрут, Стефан Виклич, Григорій Сеньків, Михайло Циґан, Филип Демкович, Іван Юшкевич, Павло Когут, Василь Стецула, Дмитро Тарбай, Іван Фурин, Петро Квочка, Стефан Мельник, Павло Коцан, Іван Станків, Теодор Шумейко, Никита Гурей, Іван Фарниняк, Атанас Курчак, Антін Підуфалий, Теодозій Ґлюз, Н. Н., Прокіп Іванньо, Петро Захаркін, Петро Волянський, Андрій Візний і Василь Коцалик; Іван Михаліцький 10 центів. — **Разом $1.168.95.**

— 121 —

— Чи живий? — крикнув він в тревозі, нагнувшись ще нижче.

— Скорше! — почув ся із середини придушений стогін.

Муляр поспішно відімкнув паку ключем, що його дістав від шляхтича; в середині щось заворушилось закутане в коверець. Треба було чимало намучитись, щоб витягнути кінець ковра і піддвигнути голову завиненого чоловіка.

— Янку! — Чи ти живий? — припав Дмитро до свого друга.

Се був Кармелюк і його побратим Гнида.

— Води! — прошептав Янко, схиляючи безсильно голову і довлячи жадними устами воздух у засушену грудь. Лице Кармелюка було сильно червоне, очи розширені від агонії, а цілий був окритий струями холодного поту.

Дмитро подав йому води, поміг вилізти ся з ковра і майже виніс до сіний, щоб його обвіяло сьвіжим воздухом.

За кілька хвилин серце й легкі Кармелюка стали правильно функціонувати; краска лиця набрала здорової відтіни.

— Ну, але... видержав! — заговорив вкінци з чималими перестанками Кармелюк. — Ще трохи — і кінець... згинув би був! Проклятий ковер закрив рот... рук випростувати годі було... і пропадай марно! Одною ногою був уже на другім сьвіті!

XIII.

— Неначе на сьвіт народив ся тепер! — крутив Янко головою, віддихаючи ще доволі тяжко.

— Справді чудно! І дірки були проверчені з низу таки... Ну, та слава Богу! Вашиї дві-три чарочки горівки! Поможе!

— 123 —

думка. — Нині хвалив ся він, що буде бити... Побачить дітий... Треба їх поховати... Закрити...

Та ховати було вже запізно; двері хати відчинились і хтось вступив на поріг. При слабім відблиску зоряної ночи, очи Марійки, привиклі до темноти, розріжнили високу, мужеську стать в чамарці. Гість дихав тяжко, поривисто і се ще більше потверджало її здогад. Слабий крик вирвав ся з її груди.

— Марійко, се ти? — сказав голосно прищелець.

При звуках сего голосу щось рвануло серце Марійки.

— Хто там? хто се? — крикнула вона, витягаючи в тревозі в темряву руки.

— Я, я, твій Іван! — І дві сильні руки обняли її і пригорнули крiпко, горячо.

— Господи, що се? Іване, се ти, чи твоя тінь? — ледви крикнула Марійка.

— Я, я, живий, здоровий, твій чоловік, даний Богом! — крикнув Кармелюк і стиснув Марійку в своїх обіймах ще сильнійше.

— Боженьку... Царице небесна! — роздались слова Марійки. Вона обняла голову Кармелюка руками і майже повисла на його руках, стративши силу від неожиданої радости.

Кармелюк доніс її до лави, посадив і почав її лице і худі плечі покривати горячими поцілуями.

Ну, успокій ся, моя рибонько! — говорив він. — Не покину тебе тепер ніколи.

— Ніколи? — крикнула Марійка, — заходячи ся від радости і від сліз. — Сьвіте мій ясний! Щасте моє єдине, ненаглядне!

Вона цілувала чоловіка в лице, в руки і знов голубила ся до него і повторяла, мішаючи поцілуї із слезами:

— 124 —

безладі розкинулось по плечах і по обнаженій груди... Осьвічена з одної сторони червоним огнем нічного ламли, вона виглядала на тигра, що готовий кинути ся на свого противника.

Кармелюк при погляді на ненависну гадину оторопів і завмер на місци.

— Що, пізнала? — прохрипів здавленим голосом Кармелюк, вийшовши на повне сьвітло цілою своєю поставою.

— Кармелюк! — крикнула пані і подала ся до стіни.

— Так, Кармелюк... утік... покинув всьо, щоб ще раз побачити залюблену паню... і подякувати за ласку...

— Ласки! — зашептала вона побілілими устами... — Всьо бери, всьо! Ось ключі! Тільки даруй жите!

— А ти мені його дарувала? — поспитав він і почув, як буря ненависти стала клекотіти й підіймати ся в його груди. — Відорвала від сім'ї, вигнала з рідної землі, загнала на чужину, щоб я обливав ся кровю і гинув від туги... Мало того! Ще мстила ся через собаку-управителя на моїй невинній жінці, дітях... А тут? Кілько ти душ замучила, кілько сиріт пустила на другий сьвіт! Га? Мало для тебе кари гадюко! Най подумаю... — скаженість зачала його обхоплювати.

Вдалі почули ся кроки...

— Всьо бери, не збавляй тільки душі... Тяжко... без покути... Ой, Матінко Божа! Ісусе, Маріє! — закричала вона, не зводячи очий з Кармелюка і враз із тим прислухуючи ся до шуму...

— Для такого дідвола нема ласки! — відозвав ся грімко Янко. — Всьо одно: ти не покаєш ся...

— 125 —

— Май Бога в серцю! — молила вона. — У тебе благородна душа... Я... безборонна женщина.

Кармелюк захитав ся; по крайній мірі перви скажености змінив ся у нього в чувство людяности. Доротея слідила очима за Кармелюком і коли замітила, як він завагав ся, вихопила сейчас праву руку зпід подушки і, бистро підвівшись, вистрілила йому прямо в голову... Но вона підняла дуло пістолі трохи за високо і куля задраснула тільки виски і пролетіла крізь волоса...

Та в тійсамій хвилї Кармелюк зловив своїми залізними руками Доротею за горло; він здавив її з такою силою, що очи у жертви налили ся кровю, випулили ся, а окровавлений язик висолопив ся з губи. Пані забилась судорожно в руках мстителя, а Кармелюк озьвірений її підлотою, давив чимраз сильнійше, а опісля підняв у воздух звиту смертельною тревогою паню...

Дмитро вбіг на голос вистрілу і застав свого атамана з посинілою й витягненою в руках Доротею...

— Се вона — шельма? — спитав він з переляком.

— Бажала укусити, та тепер покутує! — одітив Кармелюк.

— Кинь її! Треба позабирати віден, що цінніше, та в ноги... Зеленський переноїв двірню... і стоїть в брамі на варті...

Чорний весняний вечір наляг рожевим сьвітлом над селом Головчинцями. Всім приніс він із собою спокій і жите, радісне оживлене; не зайшов він тілька до обірваної, похиленої хатини, колись богатого двора Кармелюка. Високий пліт, що окружав колись ґаздівство, тепер завалив ся; а воріт не було,

— 129 —

— Замучила ся я... не гадала вже бачити... Боже мій... вислухав мене... Щасте моє єдине!

Через кілька хвиль Кармелюк не міг промовити і двох слів від внутрішного хвильовання. Він тільки притискав до себе дорогу жінку, окривав її поцілуями й говорив, що він змучений, перетомлений розшукою.

Вкінци минули хвилї тої безумної, бурної радости.

— Постривай, скажи, Марійко, де дід? — спитав Кармелюк, саджаючи Марійку собі на коліна.

— Другий вже рік, як помер, царство йому небесне.

— Помер?... Ох, жалко! То ви, бідненька моя, лишились сиротами... Земля над ним пером, — промовив глухо Кармелюк і поклав на грудях хрест. — А я й не знав. — Ех, був чоловік! Не повело ся й попрощатись.

— Таж йому минуло вже більш сотні літ, то на яку радість було жити? — пробувала Марійка потішити чоловіка і зітхнула, згадавши всї муки, що їх пережила разом з дідом.

Марійка припала до його груди. Хвилю мовчали обоє.

— А діти як? — заговорив знов Янко.

— Живі, здорові... Ох, тяжко було, Іване, а сохранила, зберегла! — Марійка оживилась. — Пожди, сейчас побачиш: я їх побуджу.

Вона хотіла кинутись до дітий, та Кармелюк здержав її за руку.

— Не треба, пожди, нехай вже завтра, позавтра. Та вони певно й не пізнають мене.

— Пізнають, пізнають: я їм про тебе безнастанно говорила, молили ся що дня за тебе.

— 132 —

Упрек жінки вразив Кармелюка до живого.

— Марійко! — перервав він тихо її слова, а в його голосї звучало щось такого, що зневолило Марійку перервати свою мову. — Ти мене упрекаєш? Не покорю ся! Покорив ся я тому, чому треба було покоритись... А колиб я ліг під панськими канчуками, то, гадаєш зміг би я спасти наше щастє? Га! Пан випарив би мене, опісля тебе, потім наших дітий, опісля вігнав би нас на панщину тай продав би нас всїх в ріжні сторони. Я панови не потрібний, ось й чім діло! Не хочу бути підлим кріпаком, що над ним глумить ся і пан і економ!

На хвилину замовкли обоє. Вони сиділи біля себе, пригорнувшись одно до другого, та Кармелюкови видавалось, що між ним а жінкою прохопило ся щось мерзке, холодне...

Він здригнув ся, потер рукою чоло і знов заговорив:

— Ти гадаєш, що менї гарно жило ся там, в москалях? Били мене і то не канчуками, а копали ногами, мов собаку... Ет, та що говорити! — У Кармелюка смутно мелькнув і другий бік житя і серце його стиснулось від болю. — Сторона чужа, люди чужі, тяжка неволя, а в кождій хвилї думка про вас, що ви робите, як побиваєте ся без мене. Ех, не раз хотілось менї всадити собі кулю в лоб.

— Сердешний мій! — прошептала Марійка, обняла руками його шию і припала головою до його груди.

— Так то, так, моя голубонько, всїм гірко було, тобі й менї... Певно, що менї меньше тому, що навіть в москалях більше людяности, чим у тих катів... А діти!... Тілько в тім нема моєї вини... Вину-

— 133 —

вата наша проклята доля, що з добрих христіян творить диких зьвірів... страшних зьвірів.

При послідних словах Кармелюка в голосї його звучала страшна погроза.

— Ох, сохрани Боже, Іване! Господь змилосердив ся над нами! Всьо минуло, ти тут, ти вернув ся, — заговорила горячо Марійка. — Ти тепер не покинеш нас?

— Ніколи!

— Господи! — крикнула Марійка, сплеснувши в долоні. — А я ще посьміла тебе упрекнути! Но постривай; скажи менї, як тебе відпустили? За що?

— Утік.

— Утік?

— Утік, не витерпів... Затужив за вами... знемоглась там моя душа. — Ну, кинув всьо тай утік.

— Боже мій! — крикнула Марійка. Щож тобі буде за се? Ох, безталанна моя головонька! — майже заголосила вона. — Я гадала, що тебе до мене пустили, вернули менї мойого сокола, а тепер піймають його, закують, закують... Знов віддадуть на віки тай що нам буде... От, лїпше було тебе не побачити, як мала знов стратити на ціле жите.

— Не бій ся, не піймають: тепер я вже не сей, що був давнійше! Навчили люди розуму.

— Ой, що там говорити! Дізнають ся, вислідять, а коли дізнаєть ся твоя пані, вона тебе зжене зі сьвіта...

— Ну, тепер вона нам в нічім не пошкодить, — промовив хмарно Кармелюк...

Марійка здригнула й замовкла.. Якась невідома тревога розлилась між нею а чоловіком... Вона почула в собі студінь... Мороз перебіг крізь її тіло... Довго тревала мовчанка... Вона хотіла під-

— 136 —

— Марійко, Марійко, та погадай, що говориш! — крикнув в роздражненю Кармелюк: — таж тому я утік, щоб спасти вас від панської неволї, від голоду, від канчуків!

Марійка заплакала ще сильнійше.

— Спасти від злиднів, від панської неволї прийшов я до вас. Таж я сю гадину убив задля тебе, бож вона намовляла собаку-управителя. Таж я і кару і гріх взяв на себе задля вас, — промовив Кармелюк, стискаючи руки Марійки: — ось на перший раз приніс я вам! — І він сягнув рукою в кишеню і звеняв на лаву жменю золота.

Марійка поглянула на золото і на її лици відбив ся злощасний ляк.

— Ніколи! Нізащо! — крикнула вона і, вирвавши свою руку з руки Кармелюка, подала ся назад.

Сей рух жінки, повний переляку й наруги, болючо вразив серце Кармелюка.

— Бери, Марійко, не бій ся, гроші чисті, — промовив він строго, — на них нема чужої крови, тільки мій піт, моя кров.

А що Марійка не зробила ні одного порушеня, щоб їх забрати, то Кармелюк позбирав гроші з лавки і вкинув у кишеню.

Марійка все плакала.

— Та чого ти все ридаєш, Марійко, — промовив Кармелюк з їдкою досадою, стаючи перед жінкою, — чиж лїпше тобі було, щоб я гнив в москалях, а ти сохла серед нужди?

— Ой, що ти говориш? — крикнула крізь сльози Марійка.

— Та чи ти рада, що я вернув до тебе?

— Чого питаєш? Чиж не знаєш, що ти один для мене на цілім сьвіті? Ти і двоє малих діточок.

B218

— 126 —

[illegible] на місце, де по-
гнестояли. Зросле покоління подвірє представляло
повну руїну; видко не мали господарі на нім чого
складати: з комори і стодоли, що колись були охай-
ні і чисті, лишили ся тільки купи соломи, тай соло-
ми чимало було зужито на топливо.

Но в похилений хаті якби ще люди... Проти не-
ї на лаві сиділа згорблена, худенька женщина, в
котрій трудно було пізнати стрійну й біленьку Ма-
рійку. Малка тонкість її стану змінилась в кістяну
тілесную, плечі згорбились, лице понило і коли кра-
са головно мість ся в сьвіжости і ніжности, то Ма-
рійка утратила значну часть своєї колишної краси.
Но особливо змінились її очи: великі, мов дві зірки,
дивились тупим поглядом...

Марійка сиділа неподвижно і опустила сухі,
мов патики, руки на колїна. В куті на лаві, прикриті
кожухом, спали оба сини: старший хлопчик сімлїт-
ний і молодший шістьлїтний. На столі стояли ос-
татки скромної їди, а Марійка й не гадала їх при-
тати; вона сиділа нерухомо, змучена, без чувства
і серцю, без гадок в голові...

Чорні сумерки наповнили хату... Тільки на при-
печку в куті попелу, слабо жевріли дві-три іскорки,
освітлюючи туманним мигочучим сьвітлом стать зіг-
нутої женської фігури, що заключала в собі бід-
ноту і покору...

Одни рукав сорочки Марійки був розірваний;
крізь нього видніла худа рука, перерізана в по-
довжні кровавою смугою... Управитель бив її нині
і вчера нагайкою. Та чи се перший раз? Марійка
вже привикла до нагаїв того мерзенника, що при
кождій сварці нагадував її минувшину Кармелюка.
Душа її вже не тремтіла [illegible], з яким по-

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
Дмитро Капітула,
Box 565, McAdoo, Pa.

МІСТО-ПРЕДСІДАТЕЛЬКА:
Марія Білик,
1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

МІСТО-ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
Василь Сувак,
Whiting, Ind.

СЕКРЕТАР РЕКОРДОВИЙ:
Михайло Угорчак,
Box 76, Jersey City, N. J.

СЕКРЕТАР ФІНАНСОВИЙ:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

КАСІЄР:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Милянович,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

РАДНІ:
Іван Глова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів,
56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало,
1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович,
11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак,
257 Churchil St., McKees Rocks, Pa.

РЕДАКТОР „СВОБОДИ":
Осип Стеткевич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЗАВІДАТЕЛЬ „СВОБОДИ":
Андрій Савка.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПРОСЬВІТНА КОМІСІЯ:
Др. В. Сіменович, предсідатель,
4105 N. Avers Ave. Chicago, Ill.
Е. Струтинська, секр.,
714 Bickerdike St., Chicago, Ill
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко,
147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський,
W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак,
68 N. 8 St., Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ВЕРЕСЕНЬ 1914 Р.

Член на ціле посмертне платить $1.25, на половину посмертного 0.73 ц.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Бр. сьв. О. Николая, від. 42, повідомляє всіх своїх членів, що в неділю, дня 20. вересня с. р., о год. 2-ій попол. відбудеть ся трикварталььний мітінґ. Всі члени мають безуслівно явити ся на тім мітінґу. На мітінґу здасть делеґат відділу справозданє з XIII. Гол. Конвенції Р. Н. Союза в Бофало. Члени, які залягають з плаченєм вкладок до Братства, мають вирівнати всі свої залеглости. — А. Юшишак, предс.; Г. Давьчак, секр.

НЮ КЕНСІНГТОН, ПА. Бр сьв. Арх. Михаїла, від. 296, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні мітінґи відбувають ся кождої третої неділі по першім. Однак члени на жаль на мітінґ не приходять. Члени, котрі не являть ся на слідуючім мітінґу т. є в неділю, дня 20. вересня с. р., заплатять кару 25 ц., а урядник 50 ц. Рівнож повідомляєть ся всіх довгуючих членів, що на случай, коли вони не вирівнають своїх залеглостий, будуть суспендовані в Братстві і в Р. Н. Союзі. — Е. Білявський, предс.; Й. Карпець, секр.

ГУДСОН, Н. Й. Бр. сьв. Йосафата, від. 273, повідомляє всіх своїх членів, що трикварталььний мітінґ відбудеть ся 20. вересня в домі Івана Хребора на фармі о год. 2-ій попол. На тім мітінґу мають явити ся всі члени в цїли вибору нового предсїдателя. Член, котрий не явить на тім мітінґу, заплатить кару 25 ц., а урядник 50 ц. Також є обовязком членів приєднати нових молодих і здорових членів до нашого Братства і Р. Н. Союза. — Т. Стоякевич, секр.

КУРТІС БЕЙ, МД. Бр сьв. Ап Петра і Павла, від. 81, взиває всіх своїх членів на надзвичайний мітінґ, котрий відбудеть ся дня 20. вересня о год. 3-ій попол. Є дуже важні справи до полагодженя, тому просить ся членів, щоби всі явили ся на мітінґу. Неявившийся член заплатить грошеву кару 50 ц. — В. Чачка, предс.; Е. Шутран, кас.; А. Шандровський, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. сьв. О. Николая, від. 106, повідомляє всіх своїх членів, що дня 27. вересня о год. 1-ій попол. відбудеть ся мітінґ. Кождий член має явити ся на тім мітінґу, бо є важні справи до полагодженя. — Н. Гурей, предс.; О. Ділух, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 204, подає до відома всім своїм членам і членкиням, що на трикварталььних зборах, котрі відбули ся дня 12. вересня 1914 р. під ч. 12. Е. 8. улиця в Ню Йорку, Н. Й., принято ухвалу, на підставі котрої кождий член Тов. „Просьвіта" буде платити разом з місячною вкладкою 5 центів яко даток на боєвий фонд. Сей даток буде ся складати так довго, доки сего буде вимагати народна справа під так важну хвилю. Ми, члени Товариства „Просьвіта", кличемо до всіх Товариств і Братств в Ню Йорку і в цілій Америці, щоби ухвалили подібні датки і в своїх Товариствах і Братствах на боєвий фонд для наших Братів в старім краю. — І. Жовнір, предс.; М. Гупаловський, секр.; Н. Юлик, кас.

МІЛВОКІ, ВІС. Бр. сьв. О. Николая, від. 68, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеть ся 20-го вересня о год. 2-ій попол. під ч. 476. 9-та Ав. і Аршафт, на Савт. На мітінґу має полагодити ся непорозуміне і направити блуд згідно з приписами статута Р. Н. Союза. Котрий член не явить ся на сей мітінґ, буде суспендований після постанов статута Р. Н. Союза і Братства. — З. Вітяк, предс.; Н. Березовець, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Богдана Хмельницького від. 22, повідомляє всіх своїх членів, що трикварталььний мітінґ відбудеть ся в суботу дня 19. вересня с. р. о год. 8-ій вечером в гали п. Григорія Литвина під ч. 83. Норт 7-ма улиця, корнер Вайт Ав. в Брукліні. На тім мітінґу є важні справи до полагодженя. Обовязком кождого члена є явитись на сей мітінґ. Коли член без важної причини не явить ся на тім мітінґу, заплатить грошеву кару після статута. На сім мітінґу будеть ся принимати також нових членів без вступного до Товариства а до Р. Н. Союза після статута. — І. Каровець, предс.; Д. Максимів, секр.. Адреса секр.: 146 North 6-th St. Brooklyn, N. Y.

ВІЛСКБЕРІ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 99, подає до відомости своїм членам, що дня 20-го вересня відбудеть ся трикварталььний мітінґ. Члени, котрі не прибудуть на мітінґ, підпадають карі 25 ц., а урядник 50 ц. Братство буде принимати нових членів від 16 до 30 літ без вступного, а від 30 до 45 літ за половину вступного. Члени, котрі довгують до братської каси, мають усе вирівнати, бо в противнім разі будуть виключені з Братства і Р. Н. Союза. — П. Герман, секр.

КЛИВЛЕНД, О. Бр. сьв. Василія Великого, від. 364, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся 20. вересня (сентембра) с. р. в гали на 92 Стр. Просить ся, щоб кождий член явив ся на мітінґу, бо хто не явить ся, підпадає 50 ц. карп. Буде вибір нового уряду і касове справозданє. — В. Ковальський, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. сьв. Йосафата від. 217, подає до відома всім членам, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 20. вересня, т. є в неділю, о год. 1.30 попол. на гали Джосеф Ав. під ч. 174. корнер Пасав Ст. Просить ся всіх членів прибути на означений час. Член, котрий не явить ся, підлягає карі 50. ц. Рівнож просить ся членів привести зі собою на мітінґ нових членів. — І. Пастущин, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від 14, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що трикварталььний мітінґ відбудеть ся в неділю дня 20 вересня с. р. о год. 1-шій попол. в гали церковній. На тім мітінґу мають здати контрольори касове справозданє. Кождий член повинен безуслівно явити ся і вирівнати свої залеглі довги, бо в противнім разі буде суспендований в Братстві і Р. Н. Союзі. Неявившийся член заплатить кару 50. ц. а урядник $1.00. — П. Конча, предс.; А. Репа, кас.; М. Демянчик, рек. секр. Адреса секретаря: М. Демянчик, 1323 S. 7-th St. St., Louis, Mo.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

До пп. місцевих урядників Р. Н. Союза в Америці.

На підставі ухвали послідної XII. Гол. Конвенції, вступне від новоприступаючих, чи то на ціле посмертне, чи на половину посмертного є слідуюче:

За члена від 21 до 30 літ	$0.50
За члена 31 літ	$0.75
За члена 32 літ	$1.00
За члена 33 літ	$1.25
За члена 34 літ	$1.50
За члена 35 літ	$1.75
За члена 36 літ	$2.00
За члена 37 літ	$2.25
За члена 38 літ	$2.50
За члена 39 літ	$2.75
За члена 40 літ	$3.00
За члена від 41 до 42 літ	$3.50
За члена від 42 до 45 літ	$5.00

Вп. місцеві урядники Р. Н. Союза в Америці а злядно секретарі (орґанізатори) мають застосувати ся до сеї ухвали і відбирати від новоприступаючих та присилати до каси, Р. Н. Союза враз з розметом і т. п. лиш таке вступне, яке вказує повисша табелька.

Не застосувавшись до сего, новоприступаючі не будуть приняті а місцеві урядники дотичного відділу наразять себе на наслідки, приписані § 355-им стат. Р. Н. Союза.

Гол. Уряд Р. Н. Союза.

ПОЗІР БРАТСТВА!

З огляду на се, що старий наклад книг для місцевих відділів Р. Н. Союза розійшов ся, Головний Уряд Р. Н. Союза постарав ся о новий наклад книг для місцевих відділів Р. Н. Союза в Америці після найдогіднїйшої системи провадженя діловодства.

Разом є ЧОТИРИ КНИГИ, а то: Метрикальна, вкладкова, касова і протоколова. Метрикальна (деклярацїйна) книга коштує $3.00
Вкладкова книга коштує $2.50
Касова книга коштує $1.50
Протоколова книга коштує $1.00

Чотири книги поодиноко коштують $8.00, а хто возьме разом всі книги, платить $5.00. Тож тепер від нового року декотрі відділи Р. Н. Союза потребують висше згаданих книг. Котрий відділ хоче мати одну або більше з висше вимінених книг, має прислати належитість враз з розметом до Гол. Уряду Р. Н. Союза. Книги суть гарні і догідні.

СЕРІЯ ПЕРЕПИСНИХ ЛИСТКІВ.

1) Т. Шевченко (з портрета Красицкого). 2) Шевченко в молодім віці. 3) Шевченко в неволи (з власноручного портрета). 4) Родинна хата Т. Шевченка. 5) Могила Т. Шевченка в Каневі над Дніпром.

5 КАРТОК 15 ЦЕНТІВ ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Картки виконалі в трох кольорах і приграшені взорами в народних мотивах.

Для тих, що замовляють більше число карток даємо опуст.

Сі картки можна розпродувати при всяких нагодах: на концертах устроюваних в память Т. Шевченка, на представлених і приватно.

Спішіть з замовленням на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ

для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

R. J. Glick

Агент асекураційний від огня.

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING SHAMOKIN, PA —39

ПРИЄДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ДЛЯ „СВОБОДИ" БО СЕ ЄСТЬ НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ЧАСОПИСЬ В АМЕРИЦІ.

НАЙЛІПША РОЗРАДА НА СМУТОК!

Переконайте ся, читаючи сю рідку оферту!

Наш знаменитий 40=доляровий фонограф продаємо тепер лише за $17.50 разом з 12 кавалками руських сьпіванок даремно.

Наш знаменитий найновійший $60.00 фонограф „PERFECTO" лише за $22.50 разом з 20 кавалками руських пісень даремно.

Найбільший склад всіляких машин з трубою і без трби, з безплатними додатками численних сьпіванок, по ріжних найтаньших цінах на малі і легкі сплати

ПО $1.00 НА МІСЯЦЬ.

До кождої машини додаємо письменну поруку на повних 10 літ.

Прекрасні і цінні презенти даємо кождому купуючому, котрий собі вибере з нашої богатої премійової листи. Відвідайте нас в нашім складі, який є все отвертий не вилучаючи неділь і сьвят до 10 ої години вечер або пишіть по найновійший цінник до ІВАНА РУДЕНСЬКОГО, Dep. 46

International Phonograph Co., 196 E. Houston St., New York, N. Y.

ЧИ ВИ ЄСЬТЕ СЕКРЕТАРОМ ТОВАРИСТВА АБО БРАТСТВА?

Наколи так, а Ваше Товариство чи Братство потребує американського або народного прапора, церковних хоругов, лент, відзнак, шапок або що иншого,

замовте се від нас,

а зробивши так, Ви замовляєте впрост від фабриканта і ми не лиш так говоримо, але дійсно виробляємо всі тоті річи, які продаємо.

Ліпший матеріял, гарнїйша робота і дешевші ціни як де-инде.

Єсли жадаєте нашого катальогу, цін або оригінальних взірців, напишіть до нас, а ми вишлемо Вам се все даром. —34

EAGLE REGALIA COMPANY
115 NASSAU STREET, NEW YORK, N. Y.

$19.00 ДАРОМ!

Купуючи годинку впрост в фабриці, защадите наименше $19.00, а се тому, що в шторах Ви заплатите за таку годинку $25.00, підчас коли наша фабрична ціна за сю годинку виносить всего $6.00.

Єсли хочете купити таку 25-долярову годинку за $6.00, витніть сей образець і пришліть нам враз з Вашою докладною адресою, а ми вишлемо Вам сейчас годинку в гарній плюшовій касетці до вільного огляненя.

Запевняємо Вас, що кождий купуючий у нас годинку нічого не ризикує, бо має право оглянути годинку і пересьвідчити ся, чи ся годинка є такою, як ми представляємо. Коли переконались, що ся годинка дійсно вартує $25.00 і що вона є 14 K Gold Filled, гарантована на 20 літ і має славний сьвітовий осередок, тоді заплатіть агентови $6.00 і кілька центів за пересилку.

Направляємо наші годинки даром через 20 літ, або вимінюємо на нові.

УВАГА: На жадане висилаємо великі ілюстровані катальоги.

NATIONAL COMMERCIAL CO.
90-92 W. Broadway. Dept. 70 NEW YORK, N. Y.

СПРОБУЙТЕ НАШОГО ФОНОГРАФУ 3 МІСЯЦІ БЕЗПЛАТНО!

$1.00 МІСЯЧНО $1.00

Коли він не буде такий, як ми представляємо, то зверніть нам. Ся проба не буде Вас коштувати ані цента. Тисячі наших костумерів пересьвідчилось, що наш фонограф є найліпшим.

Гваранція на 15 літ.

24 і 50 пісень даром.

Продаємо всі наші звичайні фонографи на сплату по $1.00 місячно. Також продаємо за готівку наші спеціяльні фонографи. 27—

Можете купити у нас фонограф дешевше як деинде, бо ми є самі фабрикантами.

Пишіть до нас, а ми вишлемо Вам сейчас гарний ілюстрований катальог.

ROYAL PHONOGRAPH CO.
91 E. 4th St., Dep. 5. NEW YORK, N. Y.

БЕЗ ДОКТОРА І ЛІКІВ. ЕЛЄКТРИЗУЙ СЯ І БУДЬ ЗДОРОВИМ. МАЙ ВСЕ ДОКТОРА В ДОМУ! 17—

Той апарат електрично медичний поручений єсть через всі поваги лікарські яко необходима метода лічення Ревматизму, Невральгії, Болів в крижах, плечах, ногах і взагалі у всіх хоробах тїла і нервів.

То машина здоровля. Коли Ви хорі, не кличте зараз лікаря, а спровадьте собі апарат електричний і пустіть уздоровляючий ток через своє тіло, а будете здоровим і здібним до праці. Машина вистарчить на кілька літ, готова до ужиття. Висилаємо вказівки як уживати.

Ціна апарату від $6.00. Пришліть 1 долара, а машину Вам вишлемо.

„ELECTROPATHIC CO.", Room 1308, 150 Nassau St., New York, N. Y.

Професор Доктор Дайч

ДОКТОР МЕДИЦИНИ ЛІЧИТЬ УСПІШНО ВСЯКІ СЛАБОСТИ МУЩИН, ЖЕНЩИН І ДІТИЙ. ПРИЙМАЄ ЩОДЕННО ДО 8. ГОДИНИ ВЕЧЕРОМ.

DR. C. DEUTSCH,
229 E. 14th St., Dep. S. New York City.
Tel.: Stuyvesant 933.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ:

УЧІТЬ СЯ АКУШЕРІЇ В НАШІЙ ШКОЛІ АБО У СЕБЕ ДОМА. ПО УКІНЧЕНЮ ВИДАЄМО ДИПЛЬОМ. Лічимо успішно всякі слабости мущин, женщин і дітий. Адресуйте:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y.
Telephone: Stuyvesant 933.

$2.00 МІСЯЧНО.

ДВА ДОЛЯРИ МІСЯЧНО. ДВА ДОЛЯРИ МІСЯЧНО.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ.

Позаяк у нас осталось значне число 75 долярових говорячих машин, які невипродано перед Великоднем, тому ми рішили випродати сї гарні грамофони з 50 руськими піснями по $31.25 — з гваранцією на 10 літ. 27—

Коли Ви хочете бути вдоволеними, звертайтесь лиш до нашої фірми, яка істнує вже від 20 літ і яка здобула собі довіре і порагу в Злуч. Державах і Канаді. Пришліть $5.00 на задаток а ми сейчас вишлемо Вам сей гарний інструмент.

Продаємо також много инших грамофонів на сплати по $2.00 місячно. — Жадайте нашого безплатного катальога музичних інструментів.

GREATER NEW YORK PHONOGRAPH CO.,
308 GRAND STREET. NEW YORK, N. Y.

До хорих Русинів по всіх закутинах Злучених Держав!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,

славний специяліст зі старого краю поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Лічить з найліпшим і найпевнійшим успіхом ревматизм, всякі недомаганя жолудкові, недугу утроби, нирок, згрубілене жил, гемороїди, структуру або звужене мочевого каналу, недуги венеричні, як рівнож всілякі наслідки тайних недуг, недуги скірні, ріжні затроєння крови і т. д. 7—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, специяльно же на пропуклину при помочи специялісти з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почтову марку.

Dr. B. HOHENBERG
304-2nd Ave., (між 17 і 18 ул.),
NEW YORK CITY.

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

В КОЖДІЙ ХВИЛИ МОЖЕТЕ МАТИ КРАСНУ МУЗИКУ І ВЕСЕЛУ ЗАБАВУ ДОМА.

Напишіть до нас а пішлемо Вам красний, на 5 літ гарантований грамофон, враз з 32 кавалками найкрасших пісень і музик, які самі хочете, на виплат і з правом 8-місячної проби. Хто буде по пробі задоволений, той буде виплачувати, — хто не буде задоволений, не буде нічого платити.

Пишіть по інформації, залучаючи марки на пересилку катальогу до:

Liberty Commercial Co., Dep. 8. 233 E. 14th St., New York, N. Y.

УВАГА: Кому лежить на серци його власне добро, той у власнім інтересі нехай зголосить ся до нас по купно грамофону, як одинокої руської християнської фірми, загально знаної з доброго товару і совісної обслуги. 17—

Заки підете до чужих — запитайте своїх!

ХОРІ ЛЮДИ! Чи стратили Ви терпіне, яке мали з причини Вашої недуги?

Власний дім.

День за днем, тиждень за тижнем, місяць за місяцем, рік за роком, занимаюсь лїченем хорих людий. Представте собі, кілько хорих я уже вилічив, а кількох хорим украсив житє. Коли Вам житє надоїло через пробоване так званих лїків і відчуваєте, що з Вами все гірше, в такім разі сейчас зверніть ся до старого опитного специялїста.

Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоби спасти житє і обяснить Вам недугу. Лїчу уже 20 літ з найліпшим результатом всї недуги, як: безсиле, затроєне крови, гемороїди, біль жолудка, серця, легких, печінки, почок і т. п. Для недуг полових і нервових маю більші знані електричні апарати і X лучі, за помочію котрих переглядаємо Ваші внутрішні органи. Не кождий доктор має ті апарати, длятого, що суть дорогі. Хемічне розслїджуване мочи. Не відкладайте до завтра, а сейчас приходїть до звісного лїкаря: 27—

Dr. L. LANDES,
140 East 22nd St., New York, N. Y.,
betw. 3rd & Lexington Ave.

Приймається хорих в годинах: від 10-ої рано до 8-ої вечер, а в неділї від 10-ої рано до 4-ої попол. — Поради даром.

Dr. WARD

СПЕЦІЯЛІСТ МУЖЕСЬКИХ НЕДУГ

Моя кільканалцятьлітна практика є до Вашої розпорядимости. Лічу найновійшими методами всі секретні недуги, сифиліс, затроєне крови, утрату животности, пропуклину, розширене жил, висушене, обезсилене, ревматизм, гемороїди, як також недуги міхура і нирок. Ціни УМІРКОВАНІ.

Єсли другі лікарі не помогли Вам, прийдіть до мене на пораду. Зволїкане є небезпечне. Пораду даю даром. Прийдіть відвідати мій анатомічний музей і побачити чоловіка здорового і в хоробі. Інтересне і поучаюче. Вступ вільний. 27-39

Dr. Ward
417 Sixt Ave., New York
Bet. 25th and 26th Sts.

Години: щоденно від 9 р. до 8 веч.; в неділї: від 10 рано до 2 поп.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розї улиць CARSON і 14-ої. 21—

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, СИРІТСЬКІ іин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажаня звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсї.

German Savings & Deposit Bank
COR. 14-ої і CARSON STREETS, SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.

И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Бучак, урядн. банку.

ПОЗІР! НЕ ПЕРЕПУСТІТЬ СЕЇ РІДКОЇ СПОСІБНОСТИ!

В СІМ МІСЯЦИ ЛИШЕ

$45.00=ий фонограф лише за $15.00!

А також і великий вибір машин всіляких системів разом з 50 кавалками музичними, руськими і т. д. цілком даром! ПО $1.00 НА МІСЯЦЬ!

Вільна проба через повних 3 місяці.

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД РУСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ РЕКОРДІВ І ПЛИТ У ВСЇХ ЯЗИКАХ!

Плати як можеш і весели ся ціле житя! Цінники висилаємо безплатно.

ОМЕЛЯН ПОРАЙКО, D. 341. 27—

INDEPENDENT PHONOGRAPH CO., 101 Essex St., New York, N. Y.

Д-ра Ріхтера Pain-Expeller

Усуває всякі болї як: ревматизм, подагру і невральгію. Є помічним средством проти паралїжу суставів і мускулів, як також на звихнення і легкі рани. Скоро усуває перехододу, інфлюенцу і болї горла. Запобігає запаленю легких, усуває докучливі болї груди, голови і зубів.

Чотири до пять капель до одної склянки води дасть Вам знаменитий лік проти всяких долеглиьостий горла.

Уживаючи стало 4 краплї до одної шклянки води, усунете корчі жолудкові і зле травлене.

Сей правдивий лік находить ся тільки в такій коробці, яка тут представлена.

Вистерігайтесь численних наслїдувань.

25 і 50 цнт. бутелька у всїх аптиках. 25—

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington St., New York, N. Y.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ

для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

ПЕТРО ЯРЕМА

руський погребник

випозичає керичі на весїля, христиня і всякі другі забави.

115 Ave. A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2558

ПРИЇЖДЖАЙТЕ І КУПУЙТЕ ФАРМИ НА РУСЬКІЙ КОЛЬОНІЇ В МІЛВІЛ!

Добра пора оглянути тепер землю і наочно переконати ся, які є урожаї на фармах в Руській Кольонії в Мілвіл. Тутешні фармері переконали ся, що земля в Мілвіл родить два рази до року. Тому земля має тут для фармера подвійну вартість. Прийдьте самі і переконайте ся!

Земля на Першій Руській Кольонії в Мілвіл надає ся передівсїм під управу ярин. З огляду на се, що фарми положені недалеко великих міст, тому і збут ярини легкий а ціни корисні. Хоч в цілім краю панує тепер безробіте, то фармери в Мілвіл на безробіте не нарікають, бо в місті Мілвіл є фабрики і роботу знайти не тяжко.

Чимало й наших землякій побудувало вже гарні доми (не шанди) і розвели вже красне господарство на своїх фармах. Неодин з них може похвалити ся дуже добрими урожаями.

Перехвалювати землї в Мілвіл ми не думаємо. Прийдьте! Власними очима огляньте фарми і урожаї, та самі після сего оцїніть вартість землї! Ми певні, що сейчас без довшого надуманя набудете фарму!

Одно лише робимо застережене: Нашою цїлею є згуртувати в Мілвіл наших чесних Землякій і утворити велику кольонію Русинів. Тому неробам, які привикли до легкого і гуляшого житя, приїзджати до Мілвіл не радимо; таким наша компанія землї не продасть!

ЦІНА ФАРМИ НЕЗВИЧАЙНО НИЗЬКА! СПЛАТИ ДУЖЕ ДОГІДНІ!

ПЯТЬ АКРОВА ФАРМА КОШТУЄ ВСЕГО $400.00. Щоби дати нагоду Землякам легко набути фарму на власність, продаємо їх на найдогіднїйші сплати: ЗАДАТОК В ГОТІВЦІ ВСЕГО $200.00, А РЕШТУ РОЗКЛАДАЄМО НА МІСЯЧНІ РАТИ ПО $1.00 ВІД ОДНОГО АКРА. Хто хоче, то може купити фарми, які числять більше ніж 5 акрів. ДЛЯ ЛЮДИЙ, ЩО МАЮТЬ БІЛЬШУ ГОТІВКУ, МАЄМО НА ПРОДАЖ БОГАТО ФАРМ ВЖЕ ГОТОВИХ ВРАЗ З БУДИНКАМИ, ГОСПОДАРСЬКИМИ ЗНАРЯДАМИ І ІНВЕНТАРЕМ — В РІЖНИХ ЦІНАХ І В РІЖНИХ РОЗМІРАХ.

Перед приїздом пишіть на адресу менаджера компанії, о. Василя Матолича, 326 W. Main St., Millville, N. J. Найдогіднїйші дни: субота, недїля і понедїлок. Стережіть ся всяких непевних і підступних агентів а голосіть ся впрост до офісів компанії. 50—

АДРЕСА ОФІСУ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ:	АДРЕСА ОФІСУ В МІЛВІЛ:
THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,	THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Sts., PHILADELPHIA, PA.	MILLVILLE TRUST BUILDING, 19-20 High Street, Millville, N. J.